XX. évfolyam
11. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2012. november
Ára: 300 Ft

A cigányság felzárkóztatásának esélyei

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Lukács Mihályra emlékezünk

Mély megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy *Lukács Mihály*, a Lungo Drom alapító tagja hosszantartó betegség után 2012. október 18-án, életének 58. évében elhunyt.

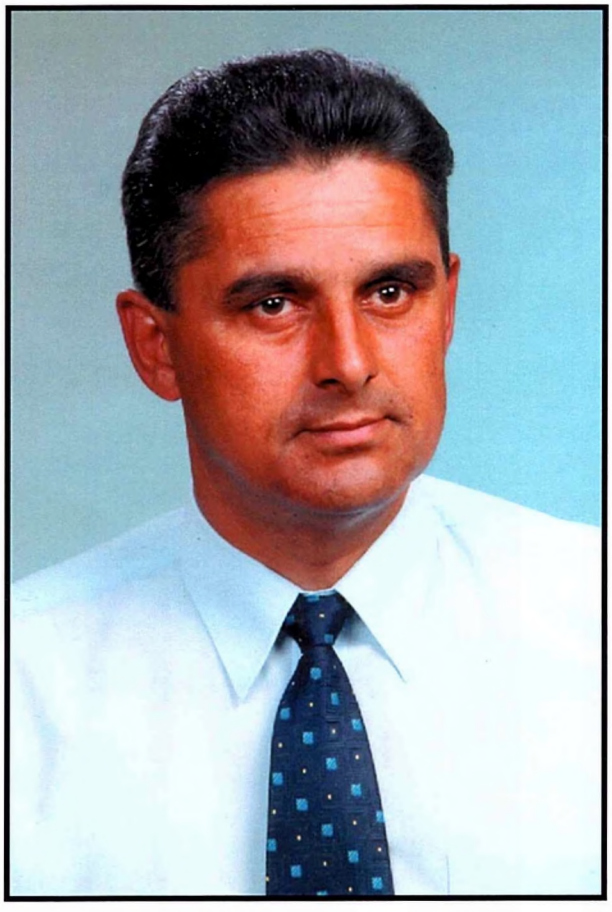

Néhány hónapja volt egy nap, melyet sosem feledünk. Annak az érzelmekkel fűtött, megrendüléssel teli napnak minden perce belénk égett, a szeretet mindent átható melege, az elcsukló hangok...

Isten kegyeltjei vagyunk, mert Veled tölthettünk el évtizedeket, mert ismerhettünk és szerethettünk. Isten kegyeltjei vagyunk, mert nekünk megadatott az, ami sokaknak soha – a búcsú.

Közösen és egyenként is elmondhattuk, milyen nagyra tartunk, mennyire szeretünk. Erőt akartunk beléd önteni, várva a csodát, ugyanakkor számolva a sorssal, búcsút is próbáltunk venni Tőled:

A fél életemet odaadnám Neked, Drága Testvérem...

Kívánom Neked, hogy gyógyulj meg, mihamarabb épülj fel...

Te hoztál a Lungo Dromhoz – nagyon köszönöm Neked...

Te bölcsen végighallgattál bennünket, s utánunk Te is szóltál. A Lungo Drom melletti elkötelezettségedet határozottan, felhangok nélkül, mint mindig, most is meggyőzően hirdetted. Kértél bennünket, ne csináljunk semmit, csupán legyünk együtt, szeressük egymást, mert a Lungo Drom legnagyobb összetartó ereje ez. Bizonyítsuk be, hogy elég erős a hitünk...

Hozzánk intézett szavaiddal akkor is a Lungo Drom nagyságát emelted ki, az összetartozásunkat és az egymás iránti szeretetünket, mely mindig is a legnagyobb erőnket jelentette.

Te voltál az, aki több száz tagszervezetünk megszületésénél jelen volt, és mégis, társadalmi, közéleti elkötelezettséged, számtalan elfoglaltságod mellett mindig jutott időd ránk. Te voltál az, akihez mindig fordulhattunk a nap bármely szakában. Hiányod soha nem fog elmúlni, távozásoddal pótolhatatlan veszteség ért bennünket. A Lungo Drom már sosem lesz nélküled olyan, mint volt. Emlékedet mindörökké a szívünkben őrizzük.

Isten veled, Lukács Misi...

A Lungo Drom Titkársága nevében búcsúzunk Tőled,

Marsi Edit

LD „LUNGO DROM"
ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: *Gudmon András*
Felelős kiadó: *Farkas Flórián*
Címlapon: LD archívum
Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezetők: *Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea* ügyvezető igazgatók
ISSN 1216-982X

Lukács Mihály

Lukács Mihály 1954. november 19-én született a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszapüspökiben. Romungro zenész családból származott. Édesapja Lukács András, édesanyja Radics Ágnes, hat testvére volt. 1973-ban nősült, felesége Kállai Erzsébet, három gyermekük született.

1985-ben, gépipari szakiskolában végzett Szolnokon. Először kazánfűtőként, majd előadóként dolgozott. 1995-ben szerezte meg vendéglátó-ipari eladói szakképesítését.

1990-ben a Farkas Flórián által alapított Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetséghez (régi nevén: Lungo Drom Országos Érdekvédelmi Cigányszövetség) már az induláskor csatlakozott, ugyanettől az évtől a Lungo Drom főállású szervezője, 1992-től a Jász-Nagykun-Szolnok megyei vezetője.

1995. április 11-én helyi cigány önkormányzati képviselőként bekerült az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatba.

1998-ban az országos kisebbségi önkormányzati választáson ismét a Lungo Drom Választási Koalíció győzött, így egyike az 1999. január 28-i alakuló ülés elektorainak, s a szervezet nevét Országos Cigány Önkormányzatra változtató testületi tagoknak. Ekkor az Országos Cigány Önkormányzat alelnöki tisztségére is megválasztották.

1991–2001 időszakban nagy szerepe volt a Lungo Drom alapszervezeteinek megszervezésében, az önkéntes társadalmi bázis kialakításában. Több száz településen segítette létrehozni a Lungo Drom alapszervezeteket, az ő hatékony munkájának is köszönhető a Lungo Drom nagyarányú választási győzelme.

1998-2003 között a Lungo Drom Országos Választmányának elnöke.

2003 márciusában Farkas Flórián vezetésével harminc roma szervezettel, a Lungo Drom helyi kisebbségi önkormányzatainak bevonásával Cigány Önkormányzatok Országos Szövetsége néven új szervezetet alapított.

A Fidesz és a Lungo Drom között 2001. december 21-én megkötött választási megállapodás kidolgozásának közreműködője. A választási együttműködés célja a cigányság társadalmi beilleszkedésének elősegítése, a cigánypolitika eredményeinek megőrzése, amelynek része és feltétele a cigányság országgyűlési képviseletének biztosítása. A megállapodás értelmében a Lungo Drom tíz jelöltje – köztük Lukács Mihály – helyet kapott a Fidesz-MDF által közösen állított országos és területi listákon. Egyike az első cigány származású országgyűlési képviselőknek a Magyar Parlamentben. A 2002. évi országgyűlési választásokon az országos lista 27. helyéről szerezte képviselői mandátumát, de szerepelt a Jász-Nagykun-Szolnok megyei lista kilencedik helyén is.

Szintén 2002-ben a Lungo Drom támogatásával Tiszapüspöki Község Önkormányzata képviselőtestületének kisebbségi kedvezményezett tagjává választották.

2002. május 15-től, az új Országgyűlés megalakulásától a foglalkoztatási és munkaügyi állandó bizottság tagja. 2005 júliusától az Országgyűlés ifjúsági és sportbizottságának tagja. Képviselőként 16 önálló indítvány és 13 nem önálló indítvány fűződik a nevéhez.

2006-tól a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke. Számos a cigányság integrációját elősegítő megyei együttműködési megállapodás fűződik a nevéhez.

2010-től a Tiszapüspöki Község Önkormányzat képviselőtestületének tagja, szintén ettől az évtől újraválasztották, mint helyi cigány kisebbségi önkormányzati képviselőt.

2011-től az újjáalakuló Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, illetve az újjáalakuló Országos Roma Önkormányzat elnökségének tagja.

Lukács Mihály azon személyek egyike, akinek nagy szerepe volt a rendszerváltás utáni önkéntességen alapuló civil önszerveződés létrejöttében. Példaértékű munkájának középpontjában a cigány kisebbség érdekeinek védelme és képviselete állt és áll. A cigányság közéleti szerepvállalását mindig támogatta, nagy sikerrel és támogatással működtek az általa szervezett közéleti szakemberképzések. A cigányság társadalmi integrációját segítő munkája és kitartása töretlen, ezt bizonyítja az is, hogy a kisebbségi önkormányzati rendszer létrejötte óta, 1994. évtől haláláig cigány kisebbségi önkormányzati képviselőként is ellátta a cigányság érdekképviseletét.

A hónap hírei • A hónap hírei

A ROMA FIATALOKÉRT

Dávid Attila (jobbra) (Fotó: Szendi Péter)

Szombathely – a Megyeháza Címertermében a Vas Megyei Roma Területi Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete és az Illés Béla Football Akadémia együttműködési megállapodást írt alá.

A szerződés lényege, hogy a Roma Önkormányzat időről-időre összegyűjti a fiatal és ügyes roma focistákat, akik közül az akadémián kiválasztják a legtehetségesebbeket. A kontraktust *Illés Béla* az akadémia alapítója és *Dávid Attila*, a roma önkormányzat elnöke látta el kézjegyével.

(Vas Népe – 2012.11.06.)

KÖZÖS DÖNTÉS A ROMÁKKAL – BELESZÓLÁST KAPNAK A SAJÁT ÜGYEIKBE

*Veszprém – A romáknak lehetőséget kell adni arra, hogy beleszóljanak az őket érintő döntésekbe, jelentette ki **Bogdán Péter**. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma vezető főtanácsosa a megyei roma nemzetiségi önkormányzat tanácskozásán beszélt a kormány és az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) között tavaly létrejött keret-megállapodásról. Alapvető jelentőségű, hogy a kormány a roma önkormányzattal a hatékony munka érdekében együttdöntési rendszert alakít ki, amit a kormányzati szint mellett meg kell teremteni a megyék és a települések szintjén is. [...] **Kézi László**, az ORÖ módszertani intézményhálózatának vezetője elmondta, hogy a már idézett keret-megállapodásban 100 ezer roma munkába állítását irányozták elő. A közfoglalkoztatásra tervezett 200 ezer ember közül 30 ezer lenne a roma. Külön programot is indítottak 360 roma alkalmazásával, hogy közreműködésükkel elősegítsék a 30 ezer roma munkába állítását.*

Kézi László és Babai János (Fotó: Orosz Péter)

Bemutatták azt a pályázatot is, amelynek keretében országosan ezer roma nőt képeznének ki szociális feladatra. A megyében 32 általános iskolát végzett, 18 évesnél idősebb nő képzésére van lehetőség. A több választható lehetőség közül az még nem dőlt el, hogy milyen tanfolyamok indulnak.

*A fórumot vezető **Babai János**, a megyei roma önkormányzat elnöke szerint rendkívül fontos, hogy minél több roma dolgozhasson a közszolgálati szférában, mert ez is csökkentheti a romákkal kapcsolatos előítéleteket.* *(veol.hu 2012.11.13.)*

A LAKÓK TÖBB MINT FELE ROMA EBBEN A FALUBAN – INTEGRÁCIÓS PROGRAM INDUL

Kétéves program indul a Tolna megyei Gyulajon a mélyszegénységben élő romák integrációjáért, 145 millió forint európai uniós támogatással. A 2013 februárjában kezdődő projektet az Európai Szociális Alap finanszírozza. A program a község három utcája által határolt Völgy-telepen élőknek, közel száz embernek jelent segítséget – mondta ***Dobos Károlyné***, a település független polgármestere. A projekt keretében szociális munkásokat foglalkoztatnak, egészségügyi szűréseket végeznek, a telep lakóinak foglalkoztatási és képzési programokat indítanak, valamint kialakítanak egy közösségi házat a hátrányos helyzetűeknek.

A község ezer lakosának több mint fele cigány származású, alacsony képzettségű munkanélküli, akiket így szeretnének felzárkóztatni a többségi társadalomhoz – tette hozzá a polgármester.

A dombóvári kistérséghez tartozó zsáktelepülésen, ahol jelenleg 132-en tartósan munkanélküliek, 2009-ben az akkori szociális tárca támogatásával kilenc roma család költözhetett új otthonba. A mostani program célja a Völgy-telep szegregációjának felszámolása – mondta a település vezetője.

(MTI 2012.11.07.) mti Hírfelhasználó

TÖBB CIGÁNY PAPOT AKAR LÁTNI A SZENTSZÉK

Székely János, a cigánypasztoráció koordinálásával megbízott katolikus püspök felhívta a figyelmet arra, hogy az Apostoli Szentszék azt szorgalmazza: a romák közül lehetőség szerint minél több embert be kell vonni a papi szolgálatba.

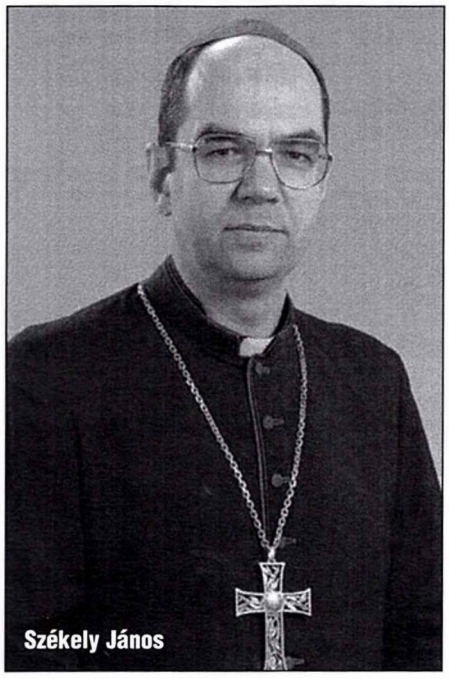
Székely János

A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet budapesti konferenciáján a püspök kiemelte: ma már minden magyarországi papi szemináriumban tanulnak cigánypasztorációt a növendékek. Székely János A roma kisebbség társadalmi integrációjának segítése című rendezvényen tartott előadást. Elmondta: evangelizációs csoportjaikat igyekeznek úgy kialakítani, hogy a romák és a többségi társadalom tagjai egyaránt részt vegyenek benne.

A püspök a Magyar Katolikus Egyház cigánypasztorációs programjáról elmondta: annak három pillére az oktatás, a munkahelyteremtés és „az emberi szív". Utóbbi azt jelenti, hogy a közösségeken belül az egymáshoz való hozzáállást igyekeznek javítani. Azt mondta, hogy meg kell ismertetni a katolikus iskolákban a diákokkal a cigányság történetét, a roma kultúrát, verseiket, zenéjüket, táncaikat. Jelezte, hogy az egyházi roma szakkollégiumokban a magyar és a roma „kettős identitást" erősítik, mert a kettő „nincs egymás ellen". Emlékeztetett arra is, hogy a világon először Magyarországon adtak ki cigány (lovári) nyelvű Bibliát néhány éve.

A baromfi- és vetőmagprogramjukkal a munkahelyteremtésben is segítenek, a roma embereknek adott javak felhasználását pedig folyamatosan figyelemmel kísérik, mondta, ezenkívül részt vesznek a cigánytelepek felújításában, továbbá kórházi felvilágosító programokban is. […] Székely János szólt arról is, hogy a mintegy 800 ezres cigányság több mint 80 százaléka legfeljebb 8 osztályt végzett, az Európai Unióban viszont Magyarország az elsők között található az egyetemre, főiskolára járó roma hallgatók arányát tekintve. Közölte: a cigányság első írásos említése a magyar történelemben 1416-ból, Brassóból való. A magyarok és a cigányság között kezdetben szinte semmi feszültség nem volt, remekül beilleszkedtek, sokan közülük fegyverkovácsok voltak. Mátyás király 1476-ban a nagyszebeni cigányságot szolgálatukért cserébe felmentette adókötelezettségük alól, Nyugat-Európában ugyanakkor „borzalmas cigányüldözések törtek ki" a középkorban – ismertette.

Kitért arra, hogy a vészkorszakban a roma embereket is üldözték, a Veszprém megyei Tüskeváron pedig egy nem roma ember méltatlankodott a cigányság elhurcolása miatt, mire őt is beállították a halálmenetbe és meggyilkolták. Sok köztisztviselő is igyekezett halogatni a roma kisebbséggel szembeni intézkedéseket a holokauszt idején – jegyezte meg.

(MTI 2012.11.26.)

KIEMELT FELADAT A NŐK, A GYERMEKEK ÉS A KISEBBSÉGEK VÉDELME

„Az emberi jogok védelme, valamint a nők és gyermekek helyzete a Nyugat-Balkánon" címmel tartott kétnapos szemináriumot az Európai Parlament Brüsszelben.

Járóka Lívia, *a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság alelnöke a rendezvény levezető elnökeként elmondott beszédében a hátrányos megkülönböztetés elleni jogszabályok gyakorlatba való átültetését szorgalmazta, valamint a családon belüli erőszak és az emberkereskedelem elleni hatékonyabb fellépést sürgette.* **Gál Kinga**, *az Állampolgári, Bel- és Igazságügyi Bizottság alelnöke és az Emberi Jogi Albizottság tagja a szemináriumon elhangzott beszédében a kisebbségi gyermekek anyanyelvi oktatáshoz való jogának védelmét, valamint a vízummentes utazás által biztosított előnyök szerepét hangsúlyozta.*

Járóka hangsúlyozta, hogy bár a legtöbb ország megfelelő jogszabályokat fogadott el a megkülönböztetés-mentesség, valamint a nők és gyermekek jogainak védelme érdekében, a normák gyakorlatba való átültetése a legtöbb esetben hatástalan, mivel nem éri el a társadalom sérülékeny és marginalizált tagjait, különösen a romákat. Záróbeszédében Járóka Lívia a jogállamiság megteremtését, a korrupció elleni küzdelmet és a kisebbségek védelmét nevezte a nyugat-balkáni régió három legnagyobb kihívásának. A képviselő sürgette továbbá, hogy a nyugat-balkáni tagjelöltek minél hamarabb kapcsolódjanak be a Nemzeti Romaintegrációs Stratégiák Európai Keretrendszerébe és készítsék el saját nemzeti stratégiájukat, valamint használják fel az Előcsatlakozási Támogatási Eszközt és a Stabilizációs és Társulási Folyamatot annak végrehajtása érdekében.

(fidesz.hu 2012.11.19.)

Összeállította:
Bakai Réka – László Bianka

A hónap hírei • A hónap hírei

A cigányság felzárkóztatási esélyei

Vitanap a Parlamentben

A cigányság felzárkóztatási esélyei címmel rendeztek vitanapot a parlamentben *Farkas Flórián* országgyűlési képviselő (Fidesz), a Lungo Drom elnöke kezdeményezésére november 20-án. Az alábbiakban a képviselő vezérszónoki felszólalását közöljük.

„Kérem, engedjék meg, hogy mindenekelőtt köszöntsem cigány vendégeinket a Ház falai között. Isten hozott benneteket erre a vitára!

Beszédem elején először is szeretném tisztázni, hogy a kormánypárti képviselőtársaimmal miért döntöttünk úgy, hogy politikai vitanapot kezdeményezünk a cigányság felzárkóztatásának kérdésében, amiről azt gondolom egyébként, hogy időszerű. Az ellenzék padsoraiból az utóbbi időben gyakran intéztek kérdést a miniszterelnökhöz, a kormány tagjaihoz, melyben a magyarországi cigánysággal kapcsolatos problémákat vetették fel. Úgy gondolom, hogy még ha ezen felvetéseket nem is minden esetben a jóindulat és a megoldás keresése vezette, fontos, hogy megfelelő fórumot és időt találjunk ezek megvitatására. Fideszes és kereszténydemokrata képviselőtársaimmal úgy véljük, egy politikai vitanap lefolytatása e Ház falai között a cigányság felzárkózásának esélyeiről megfelelő eszköz és méltó helyszín lehet. Fontos azonban, hogy a vita ne a féktelen indulatot, a vagdalkozást és a sértegetést jelentse.

Amikor a magyarországi cigányság és ezzel összefüggésben az össztársadalom gondjairól beszélünk, óhatatlan, hogy szóljunk a kormányváltás előtti időszakról is, hiszen a probléma gyökerei, Tisztelt Képviselőtársaim, nem a napokban keletkeztek. A 2010-es évet megelőző szocialista-szabad demokrata kormányzás nyolc évében elfogadottá vált a társadalmi kirekesztettséget, a diszkriminációt megjelölni, mint gócpontot a bajok forrásául, holott meggyőződésem, hogy az elutasító magatartás nem kell, hogy természetes velejárója legyen azoknak a közösségeknek, ahol kisebbségek, illetve szegény, hátrányos helyzetű emberek, többségében cigányok élnek.

A rendszerváltást követően a privatizációs folyamatok következtében is úgymond feleslegessé váló munkaerő passzivitásba taszítása, a segélyekre berendezkedő életmód kialakításához szükséges feltételek megteremtése egy életre szóló társadalmi egyenlőtlenséget teremtettek a cigányság életében, amely az MSZP-SZDSZ-kormányzat elévülhetetlen bűne. A mélyszegénységben élők a lehetőség helyett diszkriminációellenes jelszavakat kaptak, a többségi társadalom egyidejű hibáztatásának képével, amely összességében sokakban ellenérzést váltott ki, joggal. Erre a jelenségre építenek a mai napig a szélsőséges erők. Ennek a látványosabb jele a gárdista felvonulás és a félelemkeltés, amely elfogadhatatlan, ahogyan példának okáért Gyöngyöspatán is láthattuk ezt.

Tisztelt Képviselőtársaim! Igaz az az állítás, hogy a rendszerváltás legnagyobb vesztese a magyarországi cigányság. Ennek okairól már röviden tettem említést. Többek között ennek az áldatlan állapotnak, ennek a súlyos társadalmi kérdésnek a kezelésére kötött szövetséget a Fidesz és a Lungo Drom, amelynek eredményeképpen 2011. május 20-

án a kormány és az Országos Roma Önkormányzat keretmegállapodást írt alá. A felek akkor egyedülálló módon felismerték, hogy a romák és a többségi társadalom együttélésének megerősítése érdekében közös elhatározásra van szükség.

A cigányság életkörülményeinek javítása és a társadalmi beilleszkedés elősegítésének szempontjából különös jelentőséggel bír a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás és az oktatásban történő együttműködés. A keretmegállapodásban közös célként rögzítettük, hogy 2015-ig százezer roma munkanélkülit vonunk be a foglalkoztatásba, továbbá vállaltuk egy oktatási reform megvalósítását, amelynek révén húszezer roma fiatal ötven szakmunkásiskola keretében szerezhet piacképes szakmát. Tízezer roma fiatal érettségihez jutását támogatjuk, ötezer tehetséges romát pedig a felsőoktatásban való részvételre készítünk fel. Ötvenezer roma középfokú, míg további nyolcvanezer roma alapfokú készségfejlesztési programját karoljuk fel.

A Széll Kálmán-tervhez igazodva a kormány és az Országos Roma Önkormányzat olyan együttműködési rendszert épített ki, amely elsődlegesen a foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerő-piaci, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását elősegítő programok tekintetében tervezési, programindítási és monitorozási rendszer formájában működik. Az együttműködési, illetve az együttdöntési rendszer fontosságára azért is hívnám fel külön a szíves figyelmüket, mert meggyőződésem, hogy a romák nélkül nem lehet eredményes felzárkózás politikát folytatni.

Szeretném külön kiemelni, hogy a nemzeti együttműködés kormánya volt az első, amely a cigánykérdéssel kapcsolatban országhatárokon átívelő koncepciót dolgozott ki, és az EU-elnökség alatt felvállalta az ügy fontosságát. Hazánk elnökségének egyik legnagyobb sikere volt az azóta már elfogadott európai uniós roma stratégia, mára pedig elmondhatjuk, hogy az EU minden tagállama rendelkezik roma stratégiával is, amelynek kidolgozásában a magyar kormány szintén élen járt.

Az új nemzetiségi törvény elfogadása, 2014-től az országos nemzetiségi listák állításának lehetősége, a kedvezményes mandátumszerzés elve, valamint a nemzetiségi szószóló intézményének bevezetése mind-mind előrelépés a cigányság életében is, egyben az önazonosság-tudat még teljesebb megélését teszi lehetővé, természetesen nem elfeledkezve olyan tudat- és össztársadalmi szemléletformáló eszközökről, mint a kultúra, a sport, amely lehetőségek kiaknázására a kormány számtalan programot indított a közelmúltban.

Ahogyan a keretmegállapodás is, úgy én is az oktatást és a foglalkoztatást emelném ki, mint a két a legfontosabb területet a mélyszegénységben élő rétegek – leginkább a cigányság – felzárkózásának szempontjából. A közoktatás területén rendkívül sok olyan kezdeményezést és programot indítottunk el, amelyek első gyümölcseit már most látjuk. Ilyenek az „Út a középiskolába", az „Út a felsőoktatásba" pályázatok, a Híd-programok, a roma szakkollégiumok támogatása sok egyéb program mellett. De idesorolom azt is, hogy az Országos Roma Önkormányzat iskolafenntartóvá vált, ma már több mint 1000 hátrányos helyzetű cigány és nem cigány diákunk van ezekben az iskolákban. A szociális és gyermekjóléti rendszert érintő kiemelt programunkra több mint négyezer lány és asszony jelentkezett, jelenleg ezer fő képzése és munkába állítása kezdődött meg önkormányzatunknál. A szakképzett munkaerő, a tehetséges roma fiatalok felsőfokú képzése elengedhetetlen feltétele a jövőbeli boldogulásnak, Magyarország megújulásának.

Rendkívül fontosnak érzem a közfoglalkoztatási programok beindítását, amelyekben becslések szerint közel ötvenezer cigány származású ember vett már részt. A munka világába történő visszavezetés és a felnövekvő nemzedéknek történő mintaállítás jelentőségét nem lehet elégszer hangsúlyozni. Éppen ezért az Országos Roma Önkormányzat mintaprogramot is indított segítő hálózat kiépítése céljából a roma lakosság minél szélesebb körű bevonása érdekében. 360 roma koordinátorunk, foglalkoztatás-szervezőnk van, akiknek feladata, hogy további harmincezer roma bevonását segítse elő a közfoglalkoztatási programokba. Célunk a nyílt munkaerőpiacon való megjelenés, a hosszú távú elhelyezkedés lehetővé tétele. Ennek elsődleges eszköze a foglalkoztatási szövetkezet mielőbbi indítása, amely több tízezer hátrányos helyzetű cigány és nem cigány embernek biztosít munkalehetőséget.

A közeljövőt, a 2013-as évet tekintve továbbra is a legfontosabb feladatunknak látom a munkahelyteremtést, illetve a meglévő munkahelyek megőrzését. Nem véletlenül szólaltam fel nemrégiben a munkahelyvédelmi akcióterv vitájában. A munkahelyvédelmi akcióterv keretében munkahelyek megőrzése és új munkahelyek teremtése céljából az adó- és járulékrendszer átalakítására kerül sor. Ennek elemei közé tartozik az élőmunkára rakódó terhek csökkentése annak érdekében, hogy a foglalkoztatás kedvező irányba haladjon, és ezáltal munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés valósuljon meg. A meghatározott célcsoportok foglalkoztatása esetén csökken a szociális hozzájárulási adó mértéke. Ezen szociális hozzájárulási adókedvezmények munkaerő-piaci szempontból pontosan a leghátrányosabb helyzetben lévő csoportokat célozzák meg, úgymint a 25 év alattiak, 55 év felettiek, gyedről, gyesről, gyetről visszatérők, valamint – és ezt külön kiemelném – a képzettséget nem igénylő munkakörökben foglalkoztatottak, a tartósan munkanélküliek tábora. Gondolom, Tisztelt Ház, ez sem szorul különösebb magyarázatra, hogy ez minket, cigányokat érint leginkább.

Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Ház! Ahogyan az eddig elmondottakból is kitűnik, a cigányság felzárkózásának esélye a kormány, az önkormányzatok, a civil szervezetek, az egyházak, a gazdasági élet szereplőinek együttműködésén nyugszik, amely felsorolás a mélyszegénységben élő cigányok akaratával és felelősségvállalásával kell, hogy folytatódjon.

A mindennapi élet a passzivitás helyett az aktivitáson, a kilátástalanság helyett a reális életcélokon kell, hogy alapuljon. A cigányoknak és a nem cigányoknak közösen kell élhető Magyarországot teremteniük, de ez a közösségek és az egyének akarata nélkül nem megy, ezért is akarni kell a felzárkózást. Minden magyar állampolgárnak hinnie kell a közös célok elérésében rejlő lehetőségekben, ugyanis a cigányság felzárkózásának eredményessége Magyarország sikerességének feltétele is. Ezen kell, hogy munkálkodjunk valamennyien."

A kormány szerint a magyarországi cigányság jövője és felzárkózása nemzetstratégiai kérdés

Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője a vitanapon hangsúlyozta: „az emberi jogi kérdés, a közbiztonsági kérdés, a szociális kérdés és csak a romák ügye helyett azt mondanám, hogy nemzetstratégiai kérdésről van szó. Ma az, hogy mi lesz a magyarországi cigányság jövője, egyáltalán a magyarországi mélyszegénységben élők jövője, nemzetstratégiai kérdés számunkra. Ettől függ nagyrészt Magyarország jövője." Kiemelte, hogy egy olyan 700–750 ezres tömegről beszélnek, ahol a munkanélküliség 85–90 százalékos. A miniszter a második Orbán-kormány legfontosabb intézkedései közé sorolta, hogy a kormányzaton belül kialakították a társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárságot, létrehozták a cigányügyi tárcaközi bizottságot, amely biztosítja a kormányzaton belül koordinációt, komoly jogosítványokkal, illetve létrehozták a Roma Koordinációs Tanácsot, ami a társadalmasítását végzi ennek a folyamatnak. Összefoglalójában a miniszter úgy fogalmazott: „a romaügy Magyarországon sokkal fontosabb annál, minthogy kizárólag a cigányokra bízzuk [...] a romaügy sokkal fontosabb annál, minthogy a cigányokat kihagyhatnánk belőle".

Fotó: kormány.hu – Pelsőczy Csaba

Megalakult a Roma Koordinációs Tanács

Képzés, foglalkoztatás és mentorálás

Képzés, foglalkoztatás és mentorálás – ez az, ami köré érdemes a problémakört tenni – hangsúlyozta ***Czomba Sándor*** nemzetgazdasági minisztériumi államtitkár. Mint mondta, az új kormány nem a szociális feszültségek kezelése céljával foglalkozik csak a közmunkával, hanem érdemi, értékteremtő munkát szeretne mögé tenni. A munkahelyteremtő beruházások kapcsán tájékoztatott, hogy 7,3 milliárd forint támogatást írtak ki, így 4012 új munkahelyet tudtak létrehozni. Kiemelte, 113 milliárd forint van három évre a versenyszférához kapcsolódóan, a cél 110 ezer ember – ebből 16 500 roma – bevonása a foglalkoztatásba. A jövőbeni foglalkoztatást illetően kiemelte a szociális szövetkezetek, foglalkoztatási szövetkezetek fontosságát.

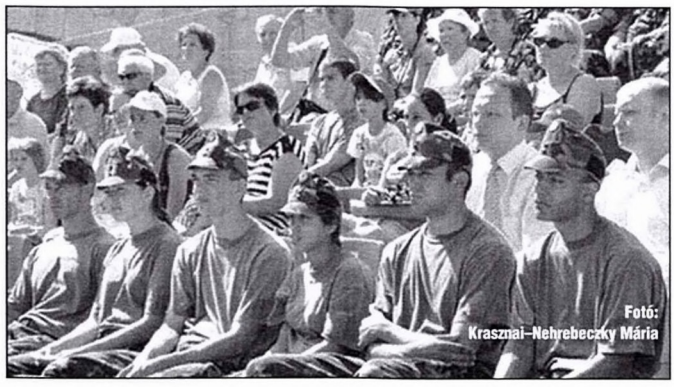

Fotó: Krasznai–Nehrebeczky Mária

Felzárkózási programokhoz kapcsolódó önkormányzati források

Kontrát Károly belügyminisztériumi államtitkár tájékoztatott arról, hogy a kormány és az Országos Roma Önkormányzat között létrejött keretmegállapodás alapján a Belügyminisztérium az idei évben legalább 30 ezer roma személy közfoglalkoztatásba való bevonását vállalta. Emellett a közfoglalkoztatásban, amelynek fedezetére a 2013-as költségvetésben 145 milliárd forintot tervezett be a kormány – becsléseik szerint – már közel 50 ezer roma személy vett részt. A Belügyminisztérium felzárkózási programokhoz kapcsolódó önkormányzati forrásokat is nyújtott: a közbiztonság növelését szolgáló fejlesztési pályázaton 103 önkormányzat 554 millió forint támogatásban részesült; 2,4 milliárd forint állt rendelkezésre a rászoruló gyermekek nyári étkeztetését biztosító forráshoz. A képzés és foglalkoztatásra kitérve elmondta, hogy minden évben országos rendvédelmi pályára irányító tábort szerveznek cigány származású középiskolások számára Adyligeten. A táborokban 40–50 fiatal vesz részt általában; számukra az ingyenes tábor alatt próbafelvételi eljárást is szerveznek. Az eddigi táborok tapasztalatai szerint a résztvevők mintegy fele bekerült a rendészeti oktatási intézményekbe – hangsúlyozta. Az Országos Rendőr-főkapitányság középiskolásokra és a felsőoktatásban részt vevőkre kiterjedő tanulmányi ösztöndíj-pályázati rendszerének fenntartása mellett az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága is kialakította ösztöndíjrendszerét, amelynek alapján a következő tanévtől várják a jelentkezőket. Emellett a megyei rendőr-főkapitányságok a 2011–12. tanévben 16 fő, a 2012–13. tanévben 24 fő roma származású középiskolai tanulóval kötöttek tanulmányi szerződést. A folyamatban lévő szerződésekkel együttesen 40 roma középiskolást támogat a rendőrség tanulmányai folytatásában. Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság pedig szintén ösztöndíjrendszert hozott létre a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetében tanulók számára – tájékoztatott az államtitkár.

Személyre szóló pedagógiai eljárások alkalmazása

Hoffman Rózsa, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára azt emelte ki, hogy a cigányság körében igen magas arányszámban vannak az alulképzettek és vannak azok, akiknek nincs megfelelő munkahelyük, tehát munkanélkülivé váltak, ily módon ez hat a gyerekek fejlődésére. Mint mondta, az oktatási program kiemelt eleme a hároméves kortól kötelező óvodáztatás, hiszen az intézményes nevelés keretében a gyerekek fejlesztése megoldható. Hangsúlyozta, a cigány gyerekeknek csak 42 százaléka jár hároméves kortól óvodába, míg a nem cigány gyerekeknek 88 százaléka. Ami a cigányság oktatáson keresztül történő felemelkedését szolgálja: fontos a személyre szóló pedagógiai eljárások alkalmazása mind az iskolarendszerben, mind a Híd-programon belül, továbbá a szakképzésben a gyakorlati képzés erősítése, szemben a korábbi elméleti képzéssel – mondta az államtitkár, külön kiemelve az Arany János-programot, a tanodaprogramok folytatását, amelyek mind nagyon lényeges elemei a felzárkóztató programjaiknak.

A Magyarországon élő romák lehetőséget jelentenek

A felzárkózáshoz vezető út a tanulás és a munka – jelentette ki ***Rogán Antal***, a Fidesz képviselője. Fontossége roma származású. Véleménye szerint az az ország tud sikeres lenni, amelyben a munkára való ösztönzés úgy valósul meg, hogy senki ne juthasson segélyből több jövedelemhez, mint munkából – utalt a közmunkaprogramra. Mint ahogyan azt a képviselő mondta: „a továbblépés útja már a munkaerőpiacon, a szabadpiacon való sikeres boldogulás."

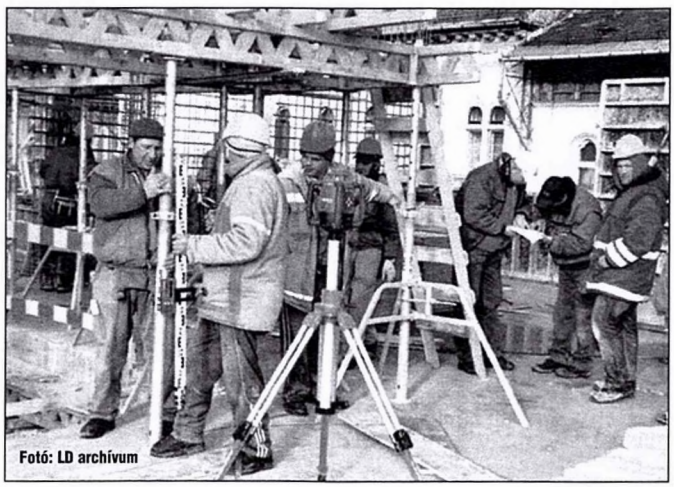
Fotó: LD archívum

A foglalkoztatás alapköve a jövőnknek

nak tartotta az első polgári kormány idején útnak indult Útravaló-MACIKA ösztöndíjprogramot, amely lépésről lépésre egyre komolyabb sikereket ért el. Ebben a 2011–12-es tanévben összesen 20 204 tanuló és 10 196 mentor vesz részt, melynek túlnyomó több-

A szegénységprobléma nem kizárólag romaügy, mint ahogy a romaügy sem veleszületetten szegénységprobléma

Az Új Széchenyi-terv keretében a komplex telepprogram 2012-ben került meghirdetésre, célja szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő, hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkózásának és integrációjának segítése komplex humán szolgáltatás hozzáférésének biztosításával – mondta ***Rónaszékiné Keresztes Mónika*** képviselő (Fidesz). A konstrukció, amelynek forráskerete 4,68 milliárd forint, s melyet a kormány egymilliárd forinttal emelt meg, szociális, közösségfejlesztési, oktatási, egészségügyi, képzési és foglalkoztatási elemeket tartalmaz, továbbá elősegíti a telepszerű környezetben élők lakhatási körülményeinek javítását – emelte ki a képviselő. Tájékoztatott, hogy a pályázati kiírás első fordulója keretében az elbírált 33 pályázatból 21 pályázat nyert csaknem 3 milliárd forint támogatással. A második fordulóra 56 pályázat érkezett, melyek elbírálására a következő hetekben kerül majd sor. 2013 első felében Észak-Magyarországon, az Észak-Alföldön és a Dél-Dunántúlon lesz lehetőség a regionális operatív programok keretén belül lakhatási integrációt modellező, szociális célú, településrehabilitációs kísérleti projektek megvalósítására. A rendelkezésre álló forrás régiónként 500 millió forint – hangsúlyozta. „A kormány a korábbi gyakorlatokkal szemben a nemzeti társadalmi felzárkózási stratégiában a lakhatáshoz és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés érdekében elkötelezte magát, hogy az összetett problémát sokrétűen megközelítő programokkal kezeli, melyek kiterjednek a lakhatási feltételek biztosítása mellett a foglalkoztatás növelésére, a képzettségi szint emelésére és az egészségi állapot javítására is" – emelte ki a képviselő asszony.

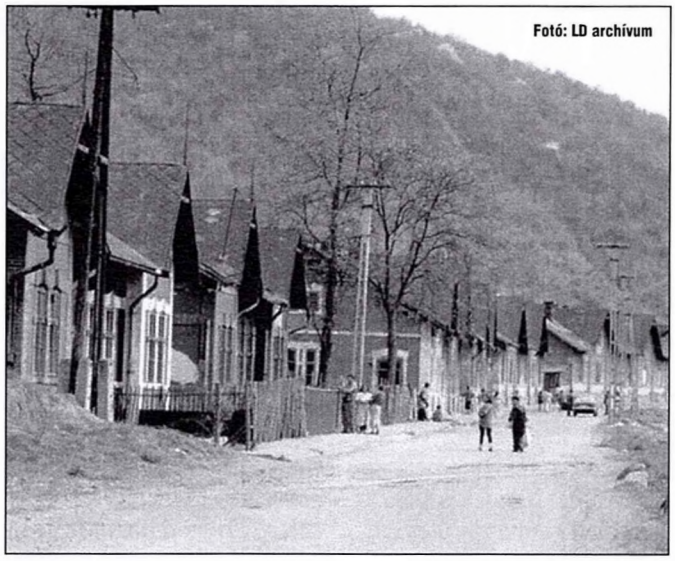
Fotó: LD archívum

Teleprehabilitációs kísérleti projekt indult

Marsi Edit

Kemény munkával megszerezhető, tisztes megélhetés

Együttműködési megállapodást kötött a Honvédelmi Minisztérium és az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) november 27-én, Budapesten. A megállapodást *Hende Csaba* honvédelmi miniszter és *Farkas Flórián*, az ORÖ elnöke írta alá.

Figyelemmel a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiában foglalt célkitűzésekre, Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között létrejött Keretmegállapodásra, valamint a HM romaügyi stratégiájában rögzített alapelvekre, az együttműködő felek az együttműködésük során kiemelt figyelemmel lesznek a képzés és foglalkoztatás területére.

A felek a megállapodásban rögzítették, hogy az elfogadást, a nyitottságot igyekszenek együttesen ösztönözni a lehetőségükre álló valamennyi eszközzel és csatornán, felhívva a figyelmet a társadalmi egyenlőtlenségek megfelelő kezelésére.

A megállapodás szerint a Honvédelmi Minisztérium felmérést készít az ún. hiányszakmákról, melyekhez kapcsolódó beosztásokban – a jogszabályban előírt alkalmasság megléte esetén – kiemelten alkalmaz roma fiatalokat, akikre vonatkozóan az ORÖ tesz javaslatot, és akiknek a kiválasztásában együttműködik.

A felek megvizsgálják a munkaügyi szervezettel történő együttműködési megállapodás megkötésének lehetőségét, mely megállapodás alapján az iskolarendszert végzettség nélkül elhagyó, de a katonai pályára alkalmas fiatalok egy olyan, a MH célkitűzéseinek és feladatainak végrehajtása szempontjából szükséges szakma megszerzésére és végzettség pótlására irányuló képzési programban vennének részt, melyet a munkaügyi szervezet finanszíroz és bonyolít le, a HM pedig – a lehetőségek függvényében – a programot elvégző fiatalok foglalkoztatását biztosítja.

A Honvédelmi Minisztérium többek között vállalja, hogy a MH Ludovika Zászlóalj honvéd tisztjelöltjeinek, valamint a MH Altiszti Akadémia honvéd altiszt-jelöltjeinek képzési anyagába bekerül a cigány népismereti oktatás. Továbbá a szervezeti tudatosság továbberősítése mellett hangsúlyt helyeznek az esélyegyenlőséggel és egyenlő bánásmóddal kapcsolatos ismeretek bővítésére.

A megállapodás értelmében a lehetőségek függvényében a HM honvédelmi pályára irányító előadásokat/tájékoztatókat tart azon 18 és 25 év közötti roma származású vagy állami gondoskodásban élő fiatalok részére, akik a katonai pálya iránt érdeklődnek. Az együttműködő felek továbbá megvizsgálják egy célzott, roma mentorprogram elindításának lehetőségét az egyes katonai szervezeteknél hivatásos és szerződéses katonai szolgálatot vállaló fiatalok számára.

Mint azt a honvédelmi miniszter, ***Hende Csaba*** elmondta, a honvédség mindig a társadalmi mobilizáció fontos terepe volt. A honvédség ugyanazt kínálja cigányoknak is, mint mindenki másnak: kemény munkával megszerezhető tisztes megélhetést. A Magyar Honvédségben nincs diszkrimináció, a honvédségen belül az érdem és a teljesítmény számít – mondta. A közös egyenruha minden különbséget eltakar és a bajtársiasság azt jelenti, hogy mindenki egyformán fontos – mondta a honvédelmi tárca vezetője. Kiemelte, a honvédség elkötelezett abban, hogy hozzájáruljon a cigányság társadalmi felemelkedéséhez.

Farkas Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke a megállapodás két legfontosabb pillérét, a képzést és foglalkoztatást emelte ki. Ennek kapcsán hangsúlyozta a megállapodás azon elemét, amely szerint a HM és az ORÖ együttműködik annak érdekében, hogy az iskolarendszert végzettség nélkül elhagyó, de a katonai pályára alkalmas fiatalok egy olyan, a honvédség célkitűzéseinek és feladatainak a végrehajtása szempontjából szükséges szakképzettség megszerzésére irányuló képzési programban vehessenek részt, amelyet a munkaügyi szervezet finanszíroz és bonyolít le, a HM pedig biztosítja a programot elvégző fiatalok foglalkoztatását.

Roma felzárkózás módszertani támogatása

Ezzel a címmel indult útjára az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) kiemelt projektje az Államreform Operatív Program (ÁROP) keretében. A projekt illeszkedik ahhoz a keretmegállapodáshoz, melyet Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat közösen írt alá 2011-ben.

A kiemelt projekt szakmai rendezvénye 2012. november 14-én került megrendezésre, melynek az Országos Roma Önkormányzat székháza adott otthont. Az eseményen az ORÖ megyei képviselői mellett részt vettek a projekt keretében kiválasztott koordinátorok és szakmai asszisztensek is. A szakmai rendezvényen ***Farkas Flórián*** elnök mellett ***Kocsis Péter Csaba***, az ORÖ szakmai igazgatója, ***Ipacs László*** projektmenedzser, ***Polyák Teréz*** szakmai vezető és ***Dr. Tóthé Schléger Mária***, a Türr István Képző és Kutató Intézet osztályvezetője adott tájékoztatást a programról.

Alapvető cél

A kiemelt projekt alapvető célja, hogy az Országos Roma Önkormányzat, mint ernyőszervezet biztosítsa a megfelelő szakmai, módszertani, adminisztratív alapot, monitoring rendszert és adatbázist a cigány kisebbségi önkormányzatok számára a felzárkózási programokban való sikeres és eredményes részvételhez.

A cigány kisebbségi önkormányzatok humánerőforrás kapacitása képzések révén el tudja látni a helyi szinten történő társadalmi felzárkózáshoz szükséges adminisztratív és érdekképviseleti feladatokat. További cél a cigány kisebbségi önkormányzatokon keresztül a településeken élő roma emberek munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, illetve a helyi sajátosságok és a cigányság specifikumainak figyelembe vételével a helyi roma közösség felvilágosítása főként foglalkoztatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás és közigazgatás területén a cigány kisebbségi önkormányzatok által szervezett programok keretén belül. Cél továbbá a cigány kisebbség felzárkózását segítő programok megtervezéséhez és végrehajtásához szükséges ismeretek és készségek képzése a cigány kisebbségi önkormányzatok választott képviselői és/vagy munkatársai számára a helyi adottságokra épülő programok elkészítése, különös tekintettel a közigazgatási rendszerre épülő képzés tekintetében a hatékonyabb és hangsúlyosabb részvétel érdekében.

A támogatás átfogó célja

A Kormány és az Országos Roma Önkormányzat között kötött keretmegállapodásban foglaltakat alátámasztva, a projekt fő céljának a cigányság körülményeinek javítását, társadalmi beilleszkedését tekinti. Az ORÖ szakmai, módszertani, adminisztratív támogatást, információs hátteret, adatbázist biztosít a cigány kisebbségi önkormányzatok számára, lefekteti az alapjait több szakmai támogató hálózatnak a humán szolgáltatások – szociális terület, köznevelés, szakképzés – területén. Előzőeken túl a projekt hozzájárul az önkormányzatok felzárkózási programokban való sikeres részvételhez, illetve az ORÖ és a cigány kisebbségi önkormányzatok humánerőforrás kapacitásának növeléséhez különböző eszközök, köztük képzések révén. Jelen konstrukció támaszkodik az ÁROP-1.1.9. számú „A társadalmi felzárkózás szakpolitikai eszközeinek integrált fejlesztése és területi együttműködések esélyegyenlőség elvű fejlesztésének modellezése a közszolgáltatások terén" című kiemelt projekt azon tevékenységére, mely létrehozza a társadalmi felzárkózáshoz kapcsolódó hatékony területi szintű döntéshozatali eljárásokat, szervezeti működési módokat és tervezési eszköztárat azzal, hogy ezen eszközöket alkalmazzák a cigány kisebbségi önkormányzatok saját hálózatuk kialakításához, az információáramlás javításához és hatékony működésükhöz.

A projekt részcéljai

A projekt 4 fő cél megvalósulását támogatja:

1. Közhasznú munkaerő kölcsönző hálózat kialakítása a fővárosban és 19 megyében.

Módszer:

- képzés és mentori szolgáltatás,
- intézményrendszer kialakítása megyénként,
- intézményesített kapcsolattartás a munkáltatókkal,
- részvétel a hátrányos helyzetűek munkaerőpiaci integrációját segítő programokban.

A közhasznú munkaerő kölcsönző/közvetítő hálózat kialakítása a társadalom hátrányos helyzetű tagjainak

Fontos a helyi szereplők módszertani felkészítése

társadalmi és munkaerőpiaci integrációját segítené elő. Ahhoz, hogy a hálózat képes legyen sikeresen működni, ki kell építeni a megfelelő kommunikációs csatornákat a célcsoport és a foglalkoztatók felé egyaránt. A közhasznú munkaerő kölcsönző hálózat kialakítása a fővárosban és 19 megyében, mely a munkaerő-piacra való belépést és a munkahelyi diszkrimináció visszaszorítását hivatott elősegíteni és a sok helyen feszült társadalmi helyzetet a foglalkoztatáspolitika eszközeivel próbálja orvosolni. Az országos lefedettség kialakításának érdekében fontos a megyei telephelyek létrehozása, amik képesek az adott régió jellegzetességeinek megfelelő munkaerő-piaci igényeket kielégíteni. A megyei telephelyek minden esetben együttműködésre törekednek majd a megyei partnerekkel (kormányzati és egyéb szereplők), és igyekeznek rendszerszintű kapcsolatot kialakítani velük a hatékony feladatellátás érdekében. A megyei referensek eredményes működéséhez az ORÖ felkutatja a szükséges humán erőforrást és biztosítja számukra a megfelelő képzést. Az ORÖ megteremti a szükséges szervezeti keretet a közhasznú munkaerő kölcsönző szolgálat működéséhez, ami megfelel a hatályos jogszabályi előírásoknak és az Országos Roma Önkormányzatot alkalmassá teszi arra, hogy munkaerő kölcsönző hálózatot eredményesen működtessen.

A hálózat kiépítésének része lenne különböző eljárások kidolgozása, területi kapacitások kiépítése, intézményesített kapcsolattartás a potenciális munkáltatókkal, további munkaerő kölcsönzőkkel, részvétel a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci reintegrációját segítő programokban (TÁMOP 1-es prioritás és Munkaerő-piaci Alap). Utóbbi tevékenység összekötő kapocsként funkcionál a különböző programok között, mivel a munkaerő-kölcsönző/közvetítő tevékenység lényege, hogy az érintettek információkkal bírjanak a tekintetben, hová lehet akár kikölcsönözni, akár közfoglalkoztatásba küldeni, akár pedig foglalkoztatási és képzési programokba való bekapcsolás révén visszavezetni a romákat a munkaerőpiacra. Ehhez elengedhetetlen egy foglalkoztatói adatbázis kiépítése.

A közhasznú munkaerő kölcsönző hálózatban dolgozók akkor tudják hatékonyan és eredményesen végezni munkájukat, ha rendelkeznek a munkakörük ellátásához szükséges szakmai ismeretekkel és egyéb kompetenciákkal, amelyeket célirányos képzés során sajátíthatnak el. Iskolai végzettség szempontjából a célcsoport tagjainak megoszlása roszszabb az országos átlagnál, több mint 50%-uk csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik vagy az alapiskolai végzettséget sem szerezte meg. Figyelembe véve azt a tényt is, hogy sokan évek óta kiszorultak a munkaerőpiacról és elszoktak az állandó munkavállalástól, képzésük speciális módszerek alkalmazását igényli. Speciális módszertan kidolgozását igényli szintén az idénymunkában résztvevők alkalmazása. A Munkával tanulásról szóló törvénytervezet az alacsony iskolai végzettségű, mezőgazdaságban dolgozó közfoglalkoztatottak speciális képzésének jogszabályi alapját teremti meg, amely segíteni fogja a közhasznú munkaerő kölcsönző hálózat sikeres működését is.

A romák társadalmi integrációja érdekében indított célzott programok önmagukban nem hozhatnak áttörést. Szükség van a hálózatszerű szemlélet alkalmazására az átfogó társadalmi javulást ígérő programok minden szegmensében. Egy közhasznú munkaerő kölcsönző hálózat a munkavállalókat és munkáltatókat közvetlenül kötné össze, zökkenő mentesebbé téve a munkahelyi diszkriminációval is küzdő roma munkavállalók álláshoz jutását. A hálózat célja, hogy felgyorsítsa a romák társadalmi és gazdasági integrációját és egyben hozzájáruljon a romákról alkotott kép pozitív irányú átalakulásához.

2. A társadalmi-kulturális hátterű szocializációs és oktatási hátrányok felszámolása

Ezt szolgálja:

- kisgyermekkori felzárkózási programok bevezetése
- a közoktatásban a területi, intézményi, minőségi különbségek felszámolása; a roma társadalom kultúrájának megismertetése; részvétel a Roma Oktatási Integrációs Hálózat Integrált Pedagógiai Rendszer (IPR 11) átdolgozásában
- segítségnyújtás fiatal roma emberek számára szak- és felnőttképzésben

Módszer:

- egységes társadalmi felzárkózást segítő koncepció kialakítása
- mentorálás
- a projekt elsődleges célcsoportjának képzés biztosítása és területi intézményrendszer kialakítása

A közoktatásban felmerülő egyik legnagyobb probléma, hogy az esélyegyenlőség szempontjából a köznevelés, közoktatás egyes szintjei és intézményei kevéssé teszik lehetővé az egységes tanulási utat. Erre jelenthetne megoldást egy olyan struktúra kidolgozása, ami a különböző szinteket és intézményeket összekapcsolja és integrálja. Az együttműködés kiterjedne a kisgyerekkori fejlesztést végző intézményekkel, az általános iskolai intézményekkel és a szakiskolákkal.

Az ORÖ legfontosabb célja az átmenet zökkenőmentes biztosítása a közoktatási intézmények különböző szintjei között. Rendkívül fontos egy olyan életpályamodell elterjesztése országos szinten, ami az életen át tartó tanulást elérhetővé teszi minden állampolgár számára minőségi formában. Elsődleges cél a megvalósítók felkészítő képzése, egységes, a társadalmi felzárkózást szolgáló szempontrendszer és koncepció kialakítása, mentorálás a hálózatban felkészített dolgozók számára; a projekt elsődleges célcsoportja számára kidolgozott képzés, módszertan készítése szakértők bevonásával, területi támogató hálózat kialakítása. E részletes célkitűzés keretében létrejövő szakmai hálózatok: a roma kisgyermekkori fejlesztés intézményhálózata, roma közoktatási intézmények hálózata, szakképzés intézményhálózata. Az egyik fontos cél OM azonosítóval rendelkező Roma Pedagógiai Szakmai Szolgáltató intézmény megalapítása, és az ORÖ oktatási intézményeinek kialakítása. Módszertani anyagok kidolgozása szükséges a gyermekkori felzárkózási program, közoktatás és szakképzés, roma közigazgatási hálózat területén. Az ORÖ oktatási koncepciójának megvalósítása során nagy hangsúlyt fog helyezni a korai fejlesztésre (0–3 éves kor), annak érdekében, hogy már az óvoda előtti szocializáció sikeres legyen, és a hátrányos helyzetű gyermekeknek ne kelljen az óvodában nehézségekkel szembesülniük. A megvalósítandó oktatási módszertan illeszkedik a köznevelési törvény irányelveihez és a Híd programok harmonizációjához.

3. A cigány kisebbségi önkormányzatok képviselőinek felzárkóztatásához szükséges ismeretek és készségek biztosítása, a közigazgatásban való részvételük hatékonyabbá tétele

Módszer:

- helyi szereplők módszertani felkészítése a közigazgatási szerepek felvállalására, jogszabályok alkalmazására
- roma közigazgatási hálózat kialakítása
- a projekt keretében a Türr István Képző és Kutató Intézet képzést biztosít a cigány kisebbségi önkormányzatok választott képviselői és/vagy elsősorban roma munkatársai számára a közigazgatásban való hatékonyabb és hangsúlyosabb részvétel érdekében

A képzésekhez pontos módszertan kidolgozása szükséges, amely a romák speciális helyzetéből adódó fejlesztési lehetőségeket, módszertani ajánlásokat tartalmazza. Elengedhetetlen, hogy a helyi szereplők megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek a közigazgatási szerepek felvállalására, és felkészüljenek a jogszabályok alkalmazására, illetve ezek összehangolására a társadalmi felzárkózást érintő területekkel.

A különböző közigazgatási ismereteket elsajátító kisebbségi önkormányzatok munkatársainak számát 215-re növeli a TKKI képzési programjának keretében. Munkaerő-kölcsönzést és -közvetítést segítő tevékenységek kialakításához további 44 ember képzését vállalja (megyénként 2–2 fő).

Az Intézet megfelelő képzési portfólióval bír ennek tekintetében, pl.:

- Munkaerő-piaci és foglalkozási információ nyújtása
- Munkaerő-piaci felkészítő tréning
- Munkaerő-piaci instruktor

Cél a kisgyermekkori felzárkózási programok bevezetése

- Munkaerő-piaci ismeretek oktatása
- Munkaerő-piaci elhelyezkedést segítő személyiségfejlesztő tréning
- Munkaerő-piaci referens
- Közigazgatási hatósági alapismeretek
- Jogi tanácsadás
- Jogrendszer-közösségi jog

4. Az ORÖ-Kormány keretmegállapodásban megfogalmazott mutatók monitorozására alkalmas informatikai rendszer és adatbázis kiépítése.

Módszer:

Az adatgyűjtésre vonatkozó hatályos jogszabályokkal összhangban, a rendelkezésre álló adminisztratív nyilvántartások adatainak ismeretében adatbázis kialakítása, mely további programok tervezéséhez, illetve a megvalósulók értékelésére is alkalmas.

A kiépítendő adatbázis tartalmazni fogja mindazon indikátorokat, amelyeket a Kormány és az ORÖ között létrejött keretmegállapodás teljesítésének értékeléséhez az illetékes minisztériumok a programok elindítását követő 1 hónapon belül – a programokba bevont romák számát tekintve – szolgáltatnak. Az 1136/2011. Korm. határozat alapján készült intézkedési tervben meghatározott beavatkozási területeknek és programokban vállalt indikátoroknak megfelelően a végrehajtásért felelősként megjelölt miniszterek a bevont személyek számáról, illetve a program eredmény- és hatásindikátorairól, a roma személyek létszámáról legalább évente adatot szolgáltatnak a közigazgatási és igazságügyi miniszternek, valamint az ORÖ-nek legalább minden év február 28-ig az előző év adatairól. Az adatgyűjtésre/adatkezelésre vonatkozó hatályos jogszabályokkal összhangban, a rendelkezésre álló adminisztratív nyilvántartások (például a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó 2011. évi CVI. törvényben szereplő Foglalkoztatási és Közfoglalkoztatási Adatbázis) adatainak ismeretében alakítja ki az ORÖ az adatbázist, amely alkalmas a további programok tervezéséhez, a meglévők monitorozásához és a megvalósulók értékeléséhez. A KSH, a Közigazgatási Minisztérium, az ORÖ és a TKKI szerves együttműködése szükséges a megfelelő minőségű adatbázisok kialakításához.

ROMANTIKA

Egy búbánatos cigánymese

2012. december 8-án mutatják be a *Romantika – Egy búbánatos cigánymese* című darabot a Fészek Színház művészei.

A Fészek Színház ajánlásával:

„A Romantika egy búbánatos cigánymese egy nem túl bonyolult történettel: a muzsikus cigányember megalkuszik az Ördöggel egy csudálatos hegedűre, s eladja neki egy szem lányát. Letelik a tizennyolc év, s a patás jön a jussáért. A muzsikus cigányember s felesége sírnak-rínak, az Ördög meg elviszi a lányt. Vége.

Itt lenne vége! Ha az élet nem kopogtatna be a fikció kapuján, s nem lépnének be a mesébe a hétköznapok. A muzsikus a VIII. kerület egyik bérházának udvarán búslakodik élete párjával, odajár a sarki rendőr, a körzet papja, az Ördög öreganyja, a szomszéd cigányasszony, a maffiózó fia, de még a cigányember anyósa is! (Meg egy indián.) S megérkezik a debreceni jogász növendék, Igaz Antal, aki csúnyán beleszeret az elárusított (három nap híján) 18 esztendős cigánylányba, Kisgizába. Szerelem, cigány–magyar–indián hármasegység, párterápia, misztikum, puskások, eltitkolt hegedű, mobilrendőr, pálinka, körömlakk, élet és halál. Röviden ennyi a kibővített mese. A meseszerű valóság. Igazságban és véleménynyilvánításban. Szerelemben és hétköznapokban. Bűnben és bűnhődésben. Mindent végig lehet becsülettel csinálni. Mindent lehet elbukni. (Is.) És szégyellni.

A 'Romantika' nem vállalkozik sokra. Egy hangos hegedűszó az Orczy út közepén: figyeljetek egymásra emberek, magyarok, cigányok, legyen már véleményetek! (És eszetek.) S ha sikerül akár csak néhány honfitársat is rávenni a sztereotipmentes gondolkozásra, hirtelen a Nyóckerből is Józsefváros lehet! Mint a mesékben…

További információ:
http://www.cziczo.hu/feszekszinhaz/

„Hej, öcsém, az asztagot se a fenekén szokták megkezdeni. A szerelmet is ki kell érdemelni! Hosszú út vezet a bevégzésig. Tán még olyan keresztút is lesz, hol eltévedsz, Antika! Ne annak higgyél, amit látsz, amit hallasz, annak higgyél, amit a szívedben érzel! Az lesz a jó út."

(Gizanyanya – részlet a darabból)

A RAJKÓ CIGÁNYZENEKAR ÉS NÉPIEGYÜTTES

MŰVÉSZETI KULTURÁLIS PROGRAM – BUDAPEST

2012. december 29-ig várja az érdeklődőket a Rajkó Zenekar és Táncegyüttes, amely a világon egyedülálló, fiatal táncosokat és zenészeket tömörítő együttes. Tagjai az évszázados hírű cigányzenész-dinasztiák zenei tehetségét és hagyományait őrzik.

Az előadásokon a műsor jellegétől függően egyaránt hallhatók a cigányzene, a népzene, az operett és a klasszikus zeneirodalom legsikeresebb művei.

A fiatal táncosokat és zenészeket tömörítő együttes 1952-ben alakult. A zenekar az állandó megújulás, a fiatalság és a tehetség jelképe. Tagjai az évszázados hírű cigányzenész-dinasztiák ősi zenei tehetségét és hagyományait őrzik.

Előadások:

2012. december 01. szombat, 20:00 óra
2012. december 26. szerda, 20:00 óra
2012. december 28. péntek, 20:00 óra
2012. december 29. szombat, 20:00 óra

További információ:
Duna Palota – Budapest, V. Zrínyi u. 5. – Tel.: +36 (1) 235-5500

KARÁCSONYI ROMA KULTURÁLIS GÁLA

Szeretettel várják Önt és gyermekeit a Czinka Panna Roma Kulturális Egyesület által rendezett, ingyenes Karácsonyváró Roma Kulturális Gálára.

Időpontja: 2012. december 18. (15.00-17.00)

Helyszín: Győr, Richter Terem (Aradi vértanuk u. 16.)

Program:

Romungro Gipsy Band – „Örömzenélés" (autentikus lovári és beás cigányzene)
Cigány Karácsony – Romano Krechuno – A budapesti Khamoro Cigány Táncszínház előadása
Radics Gigi koncertje

KUGLERART SZALON

Ismét KuglerArt Szalon! A Budapest belvárosában, a Bazilika szomszédságában működő szalonban gazdag roma képzőművészeti gyűjtemény várja az érdeklődőket. ***Kőszegi Edit***, a KuglerArt Szalon tulajdonosa roma művészeti közösséget hozott létre „egyHáz" néven. A Szalon ma már nem csupán ***Bogdán János*** (Amigó) és ***Kállai Henrik*** festményeinek ad otthont, de ezentúl a ***Varga Erika*** nevével fémjelzett Romani Design szalonja is itt található.

Cím:
KuglerArt Szalon
1051 Budapest, Szent István tér 3. II. emelet

Nyitva tartás:
keddtől péntekig 14–19 óra, szombaton 10–15 óra

„SZÍNES CSINOS" KÖZTÉR

A ROMA KULTÚRA ÉS A SOKSZÍNŰSÉG JEGYÉBEN

A Baranya Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház együttműködésben a Csinos Presszóval és a Színes Gyöngyök Egyesülettel, december 14-én rendezi meg a Színes Csinos program idei második eseményét.

A Színes Csinos célja, hogy érdekesen bemutassa a roma kultúrát a többségi társadalom számára. A programsorozat sokszínű, a zenétől az ételeken keresztül a filmekig sok mindennel foglalkozik.

A program ingyenes, helyszíne a Csinos Presszó (Pécs, Váradi A. u. 8.).

„Ha nincs mit enni, az a böjt – ha akad lábosba való, az az ünnep”*

Csókolom a két kezedet, Asszony! – mondta az uram, amikor megsütöttem neki a bodagot. Nem kellett se káposzta, se hús, két napig csak zsíros bodagon éltünk. Szegény ember kenyere az, mondaná drága nagyanyám, aki inkább a jó édes kelt tésztákért volt oda, de hát ugye, ami jó, az jó…

Lapunkban már több alkalommal mutattunk be cigány ételleírásokat tartalmazó szakácskönyveket, most egy csokorba szedtük őket.

Cigány ételeskönyv

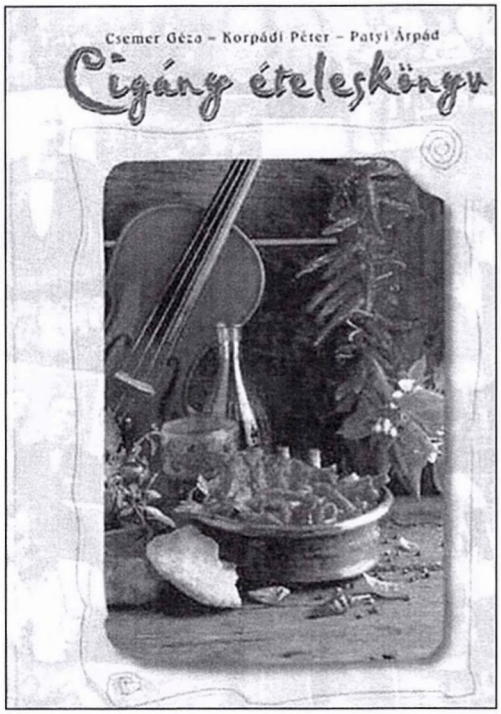

Csemer Géza, Korpádi Péter és Patyi Árpád jegyzi a számos recept mellett étkezési szokásokat is leíró *Cigány ételeskönyv*et.

A könyvben a finomabbnál finomabb ételek leírása mellett számtalan történetet olvashatunk a régmúltból. A régi szép idők emlékét őrző fotók feleleventik a letűnt kort, ahol még voltak vasműves és muzsikus cigányok, teknővájók és a szegedi Tombácban még Káté Kálmán és zenekara húzta a talpalávalót.

A 100 legjobb cigány étel

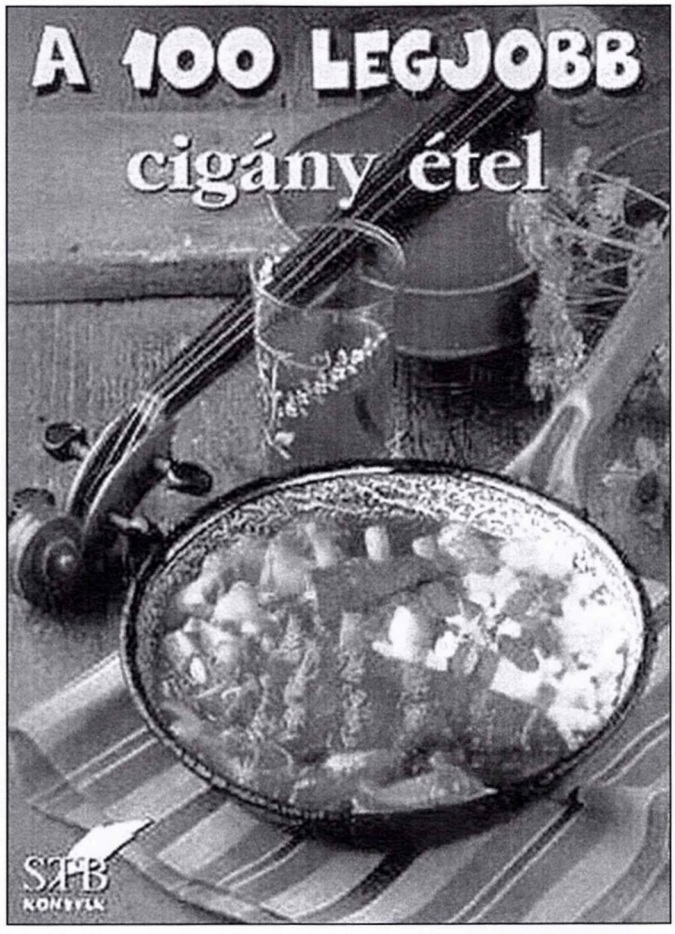

„Sok úri ételt találunk a cigány ételek közt, és ez nem véletlen. A legmagasabb rangú főrendektől kezdve a bárókon, földesurakon, nagypolgárokon át egészen az elszegényedett kisnemesekig, az uraknak mindig a cigányok szolgáltatták a zenét a mulatságokon. A zenészek pedig eltanulták az úri ételeket, s otthon aztán megfőzették feleségeikkel, vagy maguk álltak fakanállal a kezükben a tűzhelyhez. Az eredmény aztán nem pontosan ugyanolyan lett, mint a lemásolt étel, hanem egy kicsit húsosabb, egy kicsit zsírosabb, fűszeresebb, és olykor gazdagabb is, hiszen került bele más is — egyszóval, a szenvedélyes cigánylelkületnek jobban megfelelő, bohém étel. […] Persze nemcsak az úrias ételeket, hanem az egyszerű cigányok számos ételét is megtalálja az Olvasó mostani válogatásunkban. Olyanokat, mint a vakarcs, a sárban sült kárász, a lecsós bab tésztával, a csuszás lecsó, az ürgepörkölt, a füstöshal, a csülkös káposztaleves, a káposztás ürücsülök, a roma babgulyás, a babos káposzta, a hagymás tört bab, a cigányos köles, a cigány csorba, az öreg lebbencs és még sok más, egyszerű, de finom ételt, amit mind-mind érdemes kipróbálni.” *(Toró Elza)*

Határtalan lakoma

Bangó Margit *Határtalan Lakoma* címmel írt szakácskönyvet. A címe is utal a tartalmára: hiszen határokat átlépve 52 tradicionális magyar, erdélyi és roma receptet tartalmaz autentikus fotókkal illusztrálva azt a világot, melyhez ezek a konyhaművészetek kapcsolódnak.

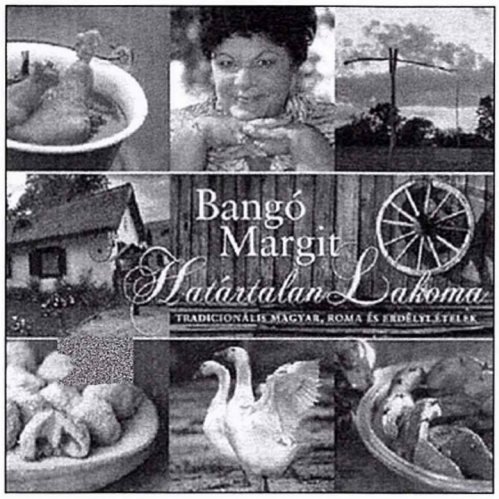

„Alapvetően úgy próbáltam összeállítani a menüsort, hogy aki elolvassa és kipróbálja, az megtalálja benne az igazi, régi ízeket, és itt az 50–100 évvel ezelőtti tradicionális magyar és erdélyi konyhára, valamint a hagyományőrző roma gasztronómiára gondolok" – mondta a művésznő.

Az egészséges is lehet finom

A szintén ***Bódi Margó*** által jegyzett szakácskönyv a gyomor számára már „könnyedebb", rengeteg zöldség és gyümölcs felhasználását igénylő receptet tartalmaz. Bár a mi családunk igazi mindenevő, a férjem azt mondta, hogy az *Én ízvilágom* című könyv valahogy jobban tetszik a gyomrának…

Az én ízvilágom

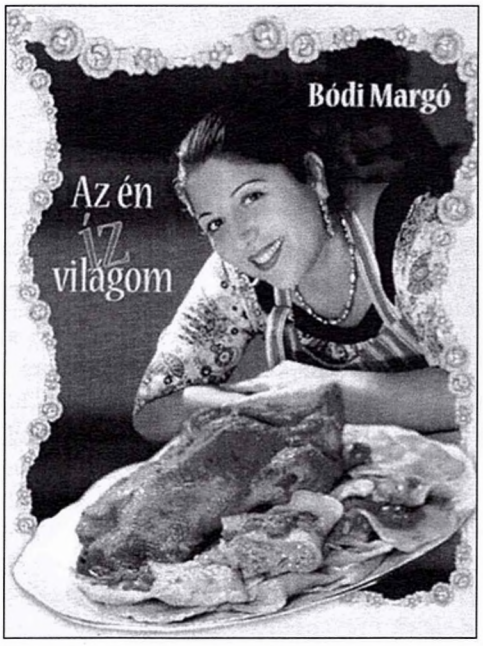

Amikor ***Bódi Margó*** csodálatosan illusztrált könyvét fellapoztuk otthon, mindenki rögtön kiválasztott magának egy-egy képet, hogy ő hétvégén azt szeretne enni. Így aztán nagyon nehéz volt döntésre jutni a családnak, hogy a ház asszonya végül is melyiket főzze meg. Végül, hogy hús is és tészta is legyen, a lecsós csirkepörköltnél maradtunk kézzel tépett tésztával. Ezúton jelentem, hogy részünkről mostantól vége van a bolti tésztavásárlásnak…

A legfinomabb cigány ételek

„Azért nyitjuk föl mi is most főzési és étkezési titkaink könyvét, tudván és tudatván, hogy az egyedi és ránk jellemző csak. Manapság szükség teszi egyszerűbbé. Annak ellenére, hogy a huszadik századra az úri és a polgári konyhát is eltanultuk, és sajnos mára túlságosan meg is kedveltük, tudjuk mi a jó és egyszer s mindenkor az egészséges. Könyvünk javarészt a hagyományos főzési szokásokat taglalja, azokat illusztrálja gazdagon képekkel, bemutatja a polgáriasult muzsikus cigányság tizenkilencedik és huszadik századi kulináris szokásait..."

(***Csemer-Korpádi-Patyi***)

*(Csemer)

Átok, eskü, cigánytörvényszék a nagyecsedi oláhcigányoknál (1. rész)

„Ma már nagyon istenkáromlók az emberek. Nem hisznek azok se Istenben, se Máriában, se átokban, se esküben – mondja *Farkas Julianna* (Lulu). Egészen más volt a helyzet a régi öregeknél, akik tiszteletben tartottak és tartják egymást. Nem átkozódtak ok nélkül, mert tudták azt, hogy a bűnöst utoléri az átok, az ártatlanról pedig visszaszáll a kimondójára, Igaz is az a mondás, hogy: Ne átkozz engem, mert az átok helyet keres magának."

Két esetről tudok – meséli ***Balázs Mihályné***, 67 éves nagyecsedi lakos:

„Még fiatalasszony voltam, egyszer épp akkor jöttem haza a faluból, akkor még a faluba jártunk ezt-azt segíteni a magyar asszonyoknak, amelyért krumplit, lisztet, szalonnát, zsírt kaptunk. Én nem tudtam elképzelni, mi az a nagy kiabálás Pircsó (Balogh Miklósné) udvarán. Odamentem és akkor tudtam meg, hogy Pircsó sütött egy tál fánkot, a tanya gyerekei meg bementek a házba és kilopkodták. Elkezdett hát Pircsó átkozódni: E phari bújti addig sa the marel tumen míg me mora telunja rotjaha na xutro andre tjumaro nak. (A nehéz nyavalya addig verjen benneteket, míg az alsószoknyámmal az orrotokat be nem fogom.) Ezt én végighallgattam úgy, mint most itt veled beszélek. Hát bizony nem telt bele két óra hossza, az egyik gyerek (aki a fánkot kilopta), már ott rugdos, a szeme fel van akadva. Nem mertem szólni az anyjának, hogy én mit hallottam Pircsótól. Mondom Pircsónak: Eredj hamar hozzá addig, míg az anyja szét nem tép téged! Mikor odament a gyerekhez, a nyál csak úgy folyt ki a száján. Befogta az orrát az alsószoknyájával és azután el is múlt róla. Hát éppen olyan órában átkozódott, amikor a Jóisten megfogadta a szavát."

A másik eset a következőképpen történt:

„Még a Kert alatt laktunk. Ott, ahol most a keresztfiam, ott lakott az öreg Andris, meg a felesége Kákó. A gyerekek meg ott játszottak a házuk előtt. Jenő valamit dobált és véletlenül az udvarukra is bedobott belőle. Mondja neki Kákó: Phuttjol opre tjo sero sar edj khóro fijam, mire o kham téle zhjal, hat ippen athe aves the hajigalines. (Hát éppen idejössz dobálózni, fiam, hogy a fejed napnyugtáig akkorára dagadjon fel, mint egy korsó. Hát estefelé már nem lát Jenő, úgy be van az arca dagadva. A szülei ott sírnak, hogy mi lelte ez a fiút. De ők nem hallották az átkozódást. Mondom én az anyjának: Kákó mondta neki, hogy mire a nap lemegy, olyan legyen a feje, mint egy korsó. Több se kellett neki. Egyenesen a Kákó udvarára. Mondja az öregasszony: Nincs annak semmi baja, te cigányasszony, mit akarsz tőlem? Odament Jenőhöz és elkezdte simítani a fejét. Ahogy simogatta a fejét, a daganat úgy lohadt le. S közben mondogatta: Nanji adales khancsi bajo. (Nincs ennek semmi baja.) Le is lohadt a feje Jenőnek. Nemsokára el is költözött onnan Kákó."

Két éve történt a következő eset, meséli ***Balogh Kálmánné*** Nagyecsedről elszármazott rohodi lakos:

„Nem voltam itthon és valamiképpen kiszabadult a kocám az ólból. Délutánra arra jöttem haza, hogy valaki a baltát belevágta a nyakába. Sírva mentem az állatorvoshoz, hogy jöjjön, csináljon vele valamit. De nemhogy meggyógyult volna az a vágás a nyakán, hanem napról napra rosszabbul lett. Kénytelen voltam levágni, minthogy itt megdögöljön. Másnap korán reggel itt a házam előtti dombon az utcán, két szál gyertyát gyújtottam meg, fekete szalaggal volt átkötve és úgy átkoztam meg azt, aki tudta, hogy az enyém az a disznó és képes volt a fejszét belevágni, hogy csurogjon a vére és a húsa, ahogy az a gyertya olvad, csurog. De nemcsak neki, hanem a gyerekeinek is és az egész családjának. A Jóisten megfogadta a kérésemet, mert azt a családot még abban az évben egy nagy szerencsétlenség érte. Négyen haltak meg egyszerre a kocsiban, és úgy csurgott a vérük és a húsuk, ahogy kívántam. Mert az, irigységből is belevágta a baltát és nem gondolt arra, hogy nekem beteg férjem van, és bármely pillanatban meghal, és nincs miből eltemessem. A drága Jóisten, nyaljam a lábát, fenn az égben és ő mindent lát, és mindenkit érdeme szerint büntet."

A cigányok a legjobban a haldokló átkától félnek. Ilyenkor az egész család körülötte ül és lesi, hogy mit fog mondani, mi az óhaja, vagy nem átkozza-e meg őket, sőt, még a haragosai is elmennek hozzá bocsánatot kérni. Egyrészt félnek az átoktól, másrészt pedig kibékülésükkel lelkiismeretén könnyebbítenek, hogy a másvilágra ne haraggal menjen el, mert ott ezért is bűnhődnie kellene. Ebből is

kitűnik ***Erdős Kamill*** megállapításának helyessége, hogy milyen erős a közösség összetartozási érzése a cigányok körében.

A felsorakoztatott példák azt bizonyítják, hogy a cigányok hitvilágában ugyanúgy, mint a nem cigányokéban is, elterjedt az a hit, hogy a kimondott átoknak bűvös ereje van. „Ezek az átkok profán tartalmúak, a kimondott szóhatását közvetlenül, magasabb rendű lényre való hivatkozás nélkül alkalmazzák, sokszor őrizve hittartalmakat a hagyományos formákban. Általánosan elterjedt, indulatos beszédhelyzetben használt átkozódásaik pl.: A rák egye meg a tüdődet! A franc egye le az orrod hegyét! Hűljön ki a szíved! A görcs szorítsa össze a szívedet!"

Ezek, s ehhez hasonlóak a nem cigányok körében is a mai napig ismeretesek, formailag és tartalmilag átoknak tekinthetők. Ezek szövegükben betegség-elképzelésekre vonatkozó hitmaradványokat őriznek, de funkciójukat tekintve nem átkok, hanem csak sztereotip szövegformulák, amellyel a beszélő valakinek, vagy saját magának kíván rosszat. Az utóbbi akkor fordul elő, ha egy kijelentés igazát akarják bizonyítani, vagy ha az ismerős, barát, rokon valamilyen meghívást nem akarnak elfogadni. Pl.: Haljon meg az életem, ha nem fogsz velem valamit meginni.

Ha megvizsgáljuk a magyar népi kultúra egyes területeit, pl. a folklór területét – népdal, népzene, néptánc, népballada, népmese –, melyekkel kapcsolatban a kutatók megállapították, hogy az egyes területekre jellemző régies formák már csak a cigányok körében tapasztalhatók, gyűjthetők. Ugyanakkor a népi hitvilágra is elmondhatjuk, hogy ezen a területen is a cigányok őrizték meg az átadó magyar lakosság elfeledett emlékeit, pl. a sámánhit maradványait. Ugyanis ha vizsgálat alá vesszük az 1529–1768 közötti időszakot, amelyre vonatkozóan ***Schram Ferenc*** a magyarországi boszorkánypereket dolgozta fel, akkor az derül ki, hogy: „A cigányokat mindig megemlítik az iratok, azonban mégis feltűnően kevés a kuruzslással, boszorkánysággal foglalkozók száma, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a közelmúltban milyen sok gyógyító, azon kívül jósló, rontó szerelmi praktikákat űző asszony volt közöttük." Jóslással, kuruzslással, rontással, oldással (melyek nagymértékben összefüggnek az átokkal, az átkozódással, amelyekért még 1768 előtt kemény büntetés járt) foglalkozó cigányasszonyok száma 1768 után nőtt meg. Egyrészt ez Mária Terézia 1768-ban kiadott boszorkányperek megszüntetéséről szóló rendeletének volt köszönhető, másrész ebben az időszakban próbálja Mária Terézia a cigányokat letelepíteni, harmadrészt, ugyancsak ez időszakban kezd növekedni létszámuk Magyarországon. Ebből a három tényezőből arra következtethetünk, hogy a vándorláshoz szokott cigányembernek a vályogvetés, tapasztás, kovácsmunka mellett az egyik megélhetőségi lehetősége volt a jósló, rontó, szerelmi praktikákkal foglalkozó cigányasszony munkája, akit a 19. századi népszámlálások házaló foglalkozásúnak tünteti fel. A következő, 1728-ból származó adat is azt kívánja bizonyítani, hogy amit csináltak, azt a megélhetőségeik érdekében tették:

„Tugyaé lattaé avagy halottaé a Tanú circa diem 12 mum Martii anni currentis micsoda sok tsombókú nyers fonálbul, és az Kocsis Ingulyabúl összve szerkesztett kötéseket asott Gönczi Ersók az Pitvar ajtó küszöbje alá és mi okon. Tugyaé az Tanú, hogy at felyeb megh irtt kötést nem Gönci Ersokkal csinalta, hanem az mely Czigány Asszony mostan ugyan Gönczi Ersokkal együtt raboskodik az Czigány Asszony csinálta, de ugyan az Gönczi Ersok kérésére, az végre, hogy Gönczi Ersok az említett kötés altal Tekintetes Nagy Gabor uam eő kigyelme Szabó Jankó nevű kocsissát magához hódicsa és magát ugyan azon kocsissal el vétesse. Hallotta a Czigány Asszonytul, hogy mondotta, Gönczi Ersok nékem kenyeret és egyebet igirt, hogy csinállyak ollyat, hogy Szabó Jankó eőtet el végye, és ugy csinálta azon kötést mivel másképpen sem élhetett."

Az ilyen és hasonló rontásokat nemcsak a nem cigányok részére követtek el, hanem a saját maguk, vagy gyermekük boldogulásáért is megtették. Balázs Mihály adatközlőm saját magán tapasztalta ezt 1922-ben, amikor az anyósa Nagyecsedről „hazarendelte" a feleségéhez Mátészalkára:

„Néhány nappal karácsony előtt szereltem le. Mátészalkán laktam akkor, még az első feleségemnél. Délután azt mondtam a feleségemnek, hogy megyek haza apámékhoz, mert biztosan nagyon várnak ők is. Haza is mentem. Estére, kántálás után, a cigányok mind oda, apámékhoz gyűltek össze, hogy éjfélig még ott mulassanak és éjfélkor menjünk át Fábiánházára a templomba. Akkor is olyan fekete karácsony volt, mint mostanában szokott lenni. Esett az eső, a sár térdig ért. Mulatás közben azt mondja az apám nekem: Eredj már, hozd ide nagyanyádat, mert mindenki itt van, csak ő nincs itt! Mit volt tennem, mit nem, abban az ítéletidőben elindultam nagyanyámért a cigánytelep túlsó végére. De olyan sötét volt, hogy nem lehetett se eget, se földet látni. Amikor kiléptem a házból és elmentem a tornácon a ház végéig, hát mit látok, hogy az úton jön egy asszony, de az nem lép a sárba. Látom a fekete pántos cipőjét, a fejkendővel bekötött fejét, még a kötőjének a díszítését, a farkasfogakat is láttam. Egyenesen felém tart. Rögtön átvillan az agyamon, hogy ez nem lehet „tiszta ember" aki ilyen ítéletidőben, ilyen szépen felöltözve felém közeledik. A könyökömmel a falat tapogatva egészen az ajtóig hátráltam, s ott hirtelen bevágtam és beugrottam a pitvarba és becsuktam az ajtót. Egy darabig ott álltam és nyomtam, nehogy bejöjjön az az asszony. Majd óvatosan kinyitottam, egy kis résre és ki akartam nézni. De ugyanakkor az asszony meg be akart nézni. Így összenéztünk. Ekkor újra becsaptam az ajtót és berigliztem. Bementem a társasághoz. Ahogy beléptem, a néném Nyica, rögtön észrevette, hogy valami történt velem. Mi van veled te, te híres katona, mitől félsz ennyire! Mondja nekem. De tényleg annyira féltem, hogy a szívem majd kiugrott a helyéről. Azt mondtam nekik: Nem tudom, ki lehetett az a nő, aki az útról pontosan hozzánk tartott, de olyan sötét van kint, mint a korom, viszont én őt úgy láttam, mintha fényes nappal lenne. Felálltak erre a többiek és kimentek, hogy megnézzék, ki az. Ahogy kinyitották az ajtót, a nő ott állt. Mondom nekik: Na, ugye mit mondtam, ott áll az ajtóban! „Hol áll ott, te bolond! Te hős vitéz!" Gúnyolódtak velem a többiek.

– folytatjuk –

Balázs Gusztáv

Cigány néprajzi tanulmányok (Szerk.: Bódi Zsuzsanna) 66–74.o. Magyar Néprajzi Társaság, Budapest (2003)

O krechuno thaj le jivendesko manush

Ande decemberi duj bare dyes si, so zurales kamen le shavore. Anglunovar pe shovto dyes avel le jivendesko manush, kon podarka ingrel le lashe shavorenge. Pe panzhto dyes ratyine le cine shavore uzharen le kherr thaj avri shuven andej felyastra. Le jivendesko manush ratyine andel shavorengo kherr podarki shuvel. Mashkar le pedarki si guglo, chokoladevo, mandarino, naranzho, kekso. Detehara la sharvore rakhen ando kherr o guglipe. Le cine shavore inke chi zhanen, hoj naj Jivendesko Manush, le podarki le shavorengi dej thaj dad shuven ando kherr.

Vi o krechuno ande decemberi si. Krechune butivar del o jiv, ba si, kana „kalo krechuno" si. Atunchi phenen le manusha, hoj „kalo krechuno", kana chi del o jiv, thaj kana del, atunchi „parno kerchuno" si. Le shavore chi zhan rechune andej shkola, vakacija sile. Von keren anda o jiv jivuno manush thaj jivuno glonto. Le jivune manshesko nakh anda ropaj si. Pe lesko shero jekh dulmutani piri, ande lesko vast shilava shuvenle shavore. Krechune le manusha tordyaren khere krechunosko kasht. Von kinen po foro jekh shukar braduno kast thaj ande decemberi pe bish thaj shtarto dyes ratyine disura anda glazha, guglo, somnakuno akhor thaj kver disura shuven po kasht.

Tela o kasht podarki shuven le shavorenge. Si kothe cino vurdon, shukar papusha, cini ratala, loli labda, gada. Le shavore kade gindyisaren, hoj le podarki o Del vaj le Jivendesko Manush ingerdas. Le bare aba zhanen, hoj le podarki kathar lengi dej thaj lengo dad len.

Krechune le manusha fajno xamasko keren thaj akharen le nyamon. Kethane si e familija.

E dej thaj e cini Zhuzhi vorbisaren:

– Dale, kana avel aba le Jivendesko Manush?

– Muri zhuzhori, inke inke efta ratya trubul le soves thaj maj avel.

– Atunchi inke zurales but trubul te sovav!

– Nichi, najtu chachipe. Le efta ratya sigo zhantar! Sostar azhukares le Jivendeske Manushes?

– Me iskirisardom leske jekh lil, thaj manglom mange ando lil jekh kale balengi papusha thaj jekh bari loli labda parne pettyonca.

– So gindyisares, lashi sanas khere thaj andej ovodi? Ke numa antuchi ingrel tuke variso le Jivendesko Manush, te lashi sanas.

– Me lashi somas. Tu zhanes, butivar zhutisardom tuke, kana uzhardan o kher! Thaj vi andej ovodi kode kerdom, sar la ovodaki neni phendas.

– Mishto-j! Atunchi vi me kade gindyisarav, hoj ingrel tuke podarka le Jivendesko manush.

Szavak

krechuno – *karácsony*
krechune – *karácsonykor*
Jivendesko Manush – *télapó*
decemberi – *december*
baro dyes – *ünnep*
anglunovar – *először*
podarka – *ajándék*
kherr – *csizma*
shuvel – *tesz*
felyastra – *ablak*
mandarino – *mandarin*
naranzho – *narancs*
kekso – *keksz*
del o jiv – *esik a hó*
vakacija – *szünet, vakáció*

A karácsony és a télapó

Decemberben két ünnep van, amit nagyon szeretnek a gyerekek. Először hatodikán jön a Télapó, aki ajándékot hoz a jó gyerekeknek. Ötödikén este a kis gyerekek kipucolják a csizmájukat és kiteszik az ablakba. A Télapó este a gyerekek csizmájába ajándékot tesz. Az ajándékok között van édesség, csokoládé, mandarin, narancs, keksz. Reggel a gyerekek megtalálják a csizmában az ajándékokat.

A kisgyerekek még nem tudják, hogy nincs Télapó, az ajándékokat a gyerekek szülei rakják a csizmába.

A karácsony is decemberben van. Karácsonykor sokszor esik a hó, de van, amikor „fekete karácsony" van. Akkor mondják az emberek, hogy „fekete karácsony" van, amikor nem esik a hó, és amikor esik, akkor „fehér karácsony" van. Karácsonykor a gyerekek nem mennek iskolába, szünet van. Hóból hóembert és hógolyót csinálnak. A hóember orra répából van. A fejére egy régi lábast, a kezébe seprűt tesznek a gyerekek. Karácsonykor az emberek karácsonyfát állítanak otthon. Ők vesznek a piacon egy szép fenyőfát és december 24-én este üvegdíszeket, édességet, arany diót és más díszeket tesznek a fára. A fa alá ajándékokat tesznek a gyerekeknek. Van ott kis autó, szép baba, kis kerékpár, piros labda, ruha.

A gyerekek úgy gondolják, hogy az ajándékokat a Jézuska vagy a Télapó hozza. A nagyok már tudják, hogy az ajándékokat a szüleiktől kapják.

Karácsonykor az emberek finom ételeket készítenek és meghívják a rokonaikat. Együtt van a család.

Anya és a kis Zsuzsi beszélgetnek:

– Anya, mikor jön már a Télapó?

– Zsuzsikám, még hetet kell aludnod, és jön.

– Akkor még nagyon sokat kell aludnom!

– Nem, nincs igazad. Hét éjszaka gyorsan eltelik! Miért várod a Télapót?

– Írtam neki egy levelet és kértem a levélben egy fekete hajú babát és egy nagy piros labdát fehér pötytyökkel.

– Mit gondolsz, jó voltál itthon és az óvodában?

– Én jó voltam. Te tudod, sokszor segítettem neked, amikor takarítottál! És az óvodában is úgy csináltam, ahogy az óvó néni mondta.

– Jól van. Akkor én is úgy gondolom, hogy hoz neked ajándékot a Télapó.

---

jivuno manush – *hóember*
jivuno gloto – *hógolyó*
nakh – *orr*
ropaj – *répa*
dulmutano, *-i, -e – régi*
piri – *fazék*
shlilava – *seprű*
tordyarel – *állít*
krechunosko kasht – *karácsonyfa*
braduno kasht – *fenyőfa*
fajno xamasko – *finom étel*
nyamo – *rokon*
azhukarel – *vár*
iskirisarel – *ír*
kale balengo, *-i,- e – feketehajú*
papusha – *baba*
pettyo – *petty*
gindyisarel - *gondol*

Betyár volt-e Cigány Jóska

Sáfár Sándor gyűjtése

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer három testvér. Este, Éjfél és Hajnal. És volt egy király is, akinek három gyönyörű szép lányát ellopták a sárkányok. A király bánatában feketébe borította az egész országot, és kiíratta, hogy aki a gyászban a város szélén vadászgat vagy lövöldözik, felakasztják.

Hajnal éppen a király városa szélén cserkészett; meglátott egy gyönyörű szép madarat, és rálőtt. A király katonái azonnal elfogták, bevitték a városba, a király elé állították, aki megmondta Hajnalnak, hogy amiért megszegte parancsát, felakasztják. Így szólt erre Hajnal:

– Jó, akasztasson fel király uram, de én tudom egyedül a világon, hol van felséged három lánya. El is mennék a három lányért, és kiszabadítanám, csak csináltasson nekem egy ötvenmázsás buzogányt!

Persze, hogy megkegyelmezett neki a király, és azon nyomban teljesítette is a kéréseit.

Hajnal elment a kovácsokhoz, és megcsináltatta a buzogányt. Mikor elkészült, megfogta a buzogány végén levő kiskarikát, ujját beleakasztotta és úgy elhajította, hogy háromszázötven méter magasra repült a csillagok felé! Mikor lefelé jött, a markát odatartotta, s elkapta a levegőben. A buzogány nyele elgörbült.

– Gyenge ez a buzogány, felséges királyom! Ezzel ugyan nem sokra megyek – mutatta meg a hajlott buzogányt az ország urának.

– Kedves fiam! Több vas nincs az országomban, mert még a szegeket is kiszedettem a falakból – siránkozott a király.

– No, nem baj! Ne búsuljon, felséges királyom! Három napon belül ott lesz a három lánya. Hívom a testvéreimet, Estét és Éjfélt, azok is segíteni fognak.

– No, fiam! Ha ez valóban igaz, nektek adom a lányaimat és a fele királyságomat.

Hajnal elindult haza a testvéreiért. Jöttek azok szívesen. Hogy jöttek volna, mikor királylány lehet a feleségük, és még fél országot is kapnak.

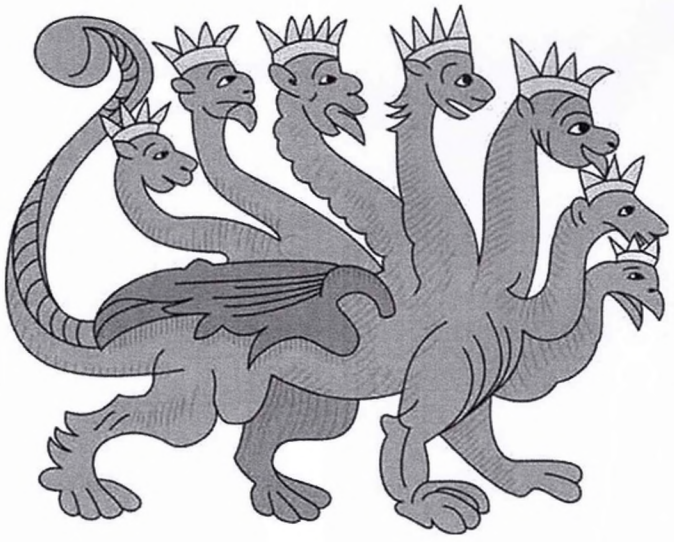

Útravalóul a király egy zsák puliszkalisztet adott nekik. A legények nem voltak válogatósak, fölpakoltak, elköszöntek, és nekiindultak az útnak.

Ahogy mennek, mennek, egyszer csak rábukkannak egy nagy pocsolyára.

– Hajó! Csálé! Bimbó! – figyelnek fel a kiáltozásokra. Ahogy jobban körülnéznek, látják, hogy nyolc szekér beleragadt a pocsolyába. A kocsisok biztatják a szekerek elé fogott négy-négy ökröt, de azok sehogy nem tudnak megbirkózni a nagy teherrel.

Közelebb mennek a testvérek, és kérdezik a kocsisokat, hogy mi járatban vannak, hová igyekeznek?

– Ha kihúzom a kocsikat – szólt Hajnal –, mennyi vasat adtok nekem?

– Ha úgy lesz, ahogy mondod, minden kocsiról annyi vasat szedhetsz le, amennyit csak elbírsz – felelték a kocsisok.

Hajnal erre minden szekeret szépe sorban kihúzott a pocsolyából, de olyan ügyesen, hogy a rudat megemelve a levegőben úszott a szekér is, és az eléje fogott négy-négy ökör is. A kocsisoknak még a szájuk is tátva maradt a csodálkozástól. Amikor meg Hajnal megfogott két ráfot, és megtekerte őket, mintha kötelek lennének, még szerte is szaladtak, féltek, hogy Hajnalnak valami bűvös ereje van.

Hajnal fogta a vasráfkötelet, belerakta a többi vasráfot – mint az asszonyok szokták a madzagba tenni a lehullott gallyat –, s magával vitte. Cipelte, míg egy kovácsra nem talált. A testvérei közben felváltva vitték a puliszkalisztet.

Köszöntek illendően a kovácsnak:

– Ezt a buzogányt szeretnénk kifoltoztatni – kezdte Hajnal.

– Szerencsétek, hogy hozzám jöttetek, mert én a kovácsok kovácsa vagyok – válaszolta az ember, azzal fogta a buzogányt, a vasráfokat, rájuk fújt, és már készen is lett.

Hajnal most is beleakasztotta ujját a buzogány karikájába, felhajította a magasba, a csillagok felé. El is szállt az ötszáz méterre. Amikor lefelé jött, hátát tartotta a buzogány útjába.

– Ez már igen! – mondta Hajnal. – Most már nem hajlik meg. Kovács bácsi, mit fizetek a munkájáért?

– Semmit fiam, ingyen dolgozom, mert én vagyok a kovácsok kovácsa. A testvérei is megköszönték szépen a szívességet, és indultak tovább.

Hét évig mentek, vándoroltak, még az Óperenciás tengeren is túl, de még hetedhét országon is túljutottak, amikor egy nagy sűrű erdőbe érkeztek.

– No, ideje lenne egy kicsit letelepednünk – szólt Hajnal, mert meg

kell keresnünk Alsó-India bejáratát, ott járnak haza a sárkányok. Valahol itt kell lennie a közelben. Éjfél, te velem jössz! Este te maradj itt, és főzz egy kis puliszkát, mire visszajövünk!

Hajnal és Éjfél neki is indultak a keresésnek, Este meg hozzáfogott a puliszkafőzéséhez. Ahogy főzi, kavargatja a puliszkát, odalép hozzá egy törpe és megszólítja:

– Én a Hincsek Szakállú vagyok, te mit csinálsz itt?

– Én puliszkát főzök – felelte Este.

– Igyekezz! Főzd minél hamarabb, mert én is enni akarok belőle.

– Hogy gondolod azt, nem jut abból neked, már hárman vagyunk hozzá.

– Lassabban, hé! – förmedt rá Hincsek Szakállú. – A végén még a hasadról fogom megenni a puliszkát.

Azzal se szó, se beszéd, leteperte Estét. Ráöntötte hasára a puliszkát, és szép kényelmesen megette mind, majd, mint aki jól végezte dolgát, eltűnt.

Estének az égéstől nagyon fájt a hasa, de arra gondolni sem mert, hogy testvéreit vacsora nélkül fogadja. Nekilátott hát újra a főzésnek.

Estefelé meg is érkezett Hajnal és Éjfél, de nem találták meg a lejáratot. Este nem mert nekik beszélni a váratlan látogatóról, a hasfájását is letagadta, szégyellte volna, hogy a törpe túljárt az eszén. Nyers volt még a puliszka, de más nem volt, hát megették.

Másnap Éjfél maradt otthon, Hajnal Estével indult útnak. Éjféllel minden pontosan úgy történt, mint Estével. Még egészen meg sem főtt a puliszka, amikor megjelent Hincsek Szakállú. Most is kért a puliszkából, de nem kapott. Megfogta Éjfélt is, könnyűszerrel leteperte, hasára öntötte a puliszkát, és most is megette az egészet. Éjfél sem tehetett mást, nekilátott újra a főzésnek.

– Holnap én maradok itthon, hogy egyszer már egyetek jóízű ételt is – mondta este Hajnal evés közben, amikor érezték, hogy nyers a puliszka.

Másnap Este és Éjfél indult el a lejáratot keresni. Magába mindegyik arra gondolt, hogy aznap is odamerészkedik-e a tűzhöz Hincsek Szakállú.

Hogy oda-e? Hajaj! De nem olyan bátran, mint előző két nap, csak lassan somfordált Hajnal közelébe. Köszönni persze most is elfelejtetett, csak enni kért. Hajnal okosabb volt, mint testvérei, adott a puliszkából. A törpe olyan gyorsan, és olyan mohón evett, hogy észre sem vette, amikor Hajnal a közelben buzogányával egy fát megrepesztett, aztán hirtelen megragadta a törpe földig érő szakállát, és beleakasztotta a fa nyílásába.

– Azt gondoltad, hogy az én hasamról is megeszed a puliszkát, mint a testvéreim hasáról? – szólt Hajnal, aztán fogott egy nagy botot, és jól eldöngette Hincsek Szakállút.

Mikor hazaérkezett Este és Éjfél, Hajnal elsőnek azt kérdezte, hogy megtalálták-e Alsó-India bejáratát. De ők sem találták!

– Gyertek, egyetek! – hívta őket akkor Hajnal vacsorázni.

– No, milyen ez a puliszka? Ízlik?

– Nagyon jó – felelték azok csodálkozva.

– Azt elhiszem – nevetett Hajnal, mert ez nem második főzésű puliszka ám.

Viszi testvéreit a fához, hogy megmutassa nekik Hincsek Szakállút, de az már nem volt sehol. Megszökött, magával húzta még a fát is.

– A kár haszonnal jár – mondta Hajnal. – Siessünk, amíg a nyomok jól látszanak, mert el fognak vezetni Alsó-India lejáratához.

Nem kellett sokat menniük, megtalálták a bejáratot. De most ki lesz, aki lemegy a három lányért?

– Én lemehetek – szólt Este, de a hangja nem mutatta, hogy erős lenne benne a mehetnék.

– Én is lemehetek – szólt hasonlóan Éjfél is.

– Majd én lemegyek! – mondta elszántan Hajnal.

Alsó-India bejáratánál lógott egy lánc. Hajnal elbúcsúzott testvéreitől. Hogyha leér, megrázza a láncot, abból tudhatják, hogy nincs baja, szerencsésen leért. Ha meg végzett a dolgával, és fel akar jönni, megzörgeti a láncot, akkor meg húzzák fel.

Azzal fogta magát, és leereszkedett. Le is jutott Alsó-Indiába.

Egyszer csak meglátott lent egy kovácsmestert. Kérdezi tőle a kovács:

– Hol jársz itt, ahol embert soha nem látni, csak sárkányokat, ördögöket, törpéket?

– A három királylányért jöttem, akik valahol itt vannak a sárkányok fogságában.

– A három lány valóban itt van, de mindegyiknek egy-egy sárkány az ura. Az egyiké a harmincnyolc fejű, a másiké a negyvennyolc fejű, a harmadiké a hatvanhat fejű sárkány. Mindegyiküknek borzalmas ereje van.

– Ne féltsen engem, kovács bácsi! Elég erősnek érzem magam, meg hát köt a szavam is, megígértem a királynak, hogy visszaviszem a lányait.

Hajnal elköszönt a kovástól, és elindult tovább.

Hamarosan megérkezett a harmincnyolc fejű sárkány palotájához. A sárkány épp nem volt otthon, a lány pedig az udvaron dolgozgatott.

– Hol jársz itt, ahol még verebet sem lehet látni, nem hogy embert? – fogadta csodálkozva a királylány.

– Én bizony érted jöttem szépséges királylány, hogy kiszabadítsalak.

– Jobban tetted volna, derék vitéz, ha nem jössz – mondta szomorúan a királylány. – Tudd meg, hogy engem a harmincnyolc fejű sárkány rabolt el. Ha meglát téged itt, azonnal megöl.

Mire ezt elmondta, éppen hazaérkezett a harmincnyolc fejű sárkány.

– Idegen szagot érzek! Ki van itt? – ordította már messziről.

– Én vagyok itt – lépett elébe Hajnal.

Hajnal kirántotta kardját, de a sárkány is! Nekiestek egymásnak, amolyan istenesen. Egyikük sem ért ránézni, hogy hová üt. Hajnal végül levágta sárkánynak mind a harmincnyolc fejét.

– Maradj itt, és várj rám, amíg visszajövök érted – szólt Hajnal a könnyekkel örülő királylányhoz –, mert ki kell szabadítanom még a másik két testvéredet is.

Hamarosan meg is érkezett a negyvennyolc fejű sárkány birodalmába. Mérgesen fogadta Hajnalt a sárkány:

– Azt hiszed, hogy én is csak olyan erős vagyok, mint az öcsém volt, akit megöltél?

Nekiestek egymásnak. Hajnal legyőzte a negyvennyolc fejű sárkányt is, levágta mind a negyvennyolc fejét. A küzdelem után indult a harmadik leányért is. De a hatvanhat fejű sárkánnyal már nehezebb dolga volt. Iszo-

nyatos lángokat tudott fújni, de végül csak legyőzte azt is.

Összeszedte a királylányokat, és négyen indultak Alsó-India kijáratához. Hajnal megzörgette a láncot.

Először a királylányok kapaszkodtak a láncba, őket húzta fel Este és Éjfél. Amikor Hajnal következett volna, szerzett egy nagy kosarat, köveket rakott bele, s maga helyett azt akasztotta a láncra. Félig sem ért fel a kosár, mikor zuhanni kezdett visszafelé. Mindjárt tudta, hogy Este és Éjfél elvágták a láncot, hogy ő ne juthasson fel.

– Hát, most már nem tudok felmenni – sóhajtott elkeseredve Hajnal. Gondolta, visszamegy ahhoz a jószívű kovácshoz, akivel találkozott, hátha az segíthet rajta.

Ahogy ment, jött vele szemben egy rettenetesen csúnya vénasszony. Ő volt az ördögök anyja, a vasorrú bába. Ahogy egymás mellé értek, a boszorkány se szó, se beszéd, elkapta Hajnalt, és lenyelte. Csak azután gondolkozott, hogy kár azért a fiatal vitézért, hiszen lehetne az ő ura is, akkor nem kellene továbbra is egyedül élnie. Gyorsan ki is hányta Hajnalt.

– Meghagyom az életedet, ha elveszel feleségül – mondta Hajnalnak, az meg mit tehetett volna, beleegyezett.

– Miért vagy te olyan szép? – kérdezte később a vasorrú bába reménykedve, hogy a fiú elárulja szépsége titkát, s akkor végre ő is megszépül.

– Ha csak az kell, megszépíttetlek én! – mondta fontoskodva Hajnal.

– Nem olyan nehéz dolog az. Van nekem egy ismerősöm. Ő belőled nálamnál is szebb embert varázsol.

Avval fogta a banyát, és magával vitte az alsó-indiai kovácshoz.

– Látod azt az aranypénzt? – mutatott rá Hajnal a fújtatóban levő parázsra.

– Látom – felelte az ördögök anyja.

– Most tátsd a szádat akkorára, amekkorára csak bírod, hogy beleférjen a pénz, mert abban van a szépség titka.

Ha hiszitek, ha nem, egy méteres szája volt a vén banyának. Hajnal megkérte a kovácsmestert, hogy öntse a parazsat a néne szájába. A kovács meg is tette, az ördögök anyja meg abban a pillanatban elterült, kimúlt.

Hajnal megköszönte a kovács szívességét, majd elpanaszolta, hogyan járt a testvéreivel. A kovács hálálkodott neki, hogy megszabadította Alsó-Indiát a három sárkánytól, meg a vasorrú bábától, majd a következő tanácsot adta:

– A műhelytől nem messze van egy hatalmas fa. Ennek a tetején fészkel egy griffmadár. Az hét esztendőnként fiadzik, szerencséd van, éppen most telt le a hét év. Nemsokára esni fog az eső. Siess, mássz fel a fa tetejére, takargasd be a fiókákat. Ha az anyamadár meglátja, hogy jót tettél a fiaival, hálából felvisz Felső-Indiába. Más nem is képes erre.

Hajnal megköszönte a kovács tanácsait, és azonnal fel is mászott a griff fészkébe. Éppen elállt az eső, amikor hazajött a madárkák anyja. Amikor meglátta Hajnalt a fiókái közelében, haragra gerjedt, és azonnal felfalta a fiút. A kismadarak azonban elmesélték anyjuknak, hogy Hajnal nem bántani akarta őket, hanem az életüket mentette meg az esőben. A griff erre kihányta a legényt, és így szólt:

– Megmentetted a fiaimat, mondd, mit kívánsz tőlem, te derék ember?

– Vigyél el Felső-Indiába! – kérte Hajnal.

– Szívesen elviszlek, de útravaló nélkül nem bírom erővel, ezért azt kérem tőled, hogy csináltass két gályát. Egyik az egyik szárnyamon lesz, másik a másikon. Egyik gályában legyen negyven bivaly húsa, a másikban negyvenegy hordó víz.

Hajnal ismét csak a kovács segítségével tudta teljesíteni a griffmadár kívánságát. Mikor mindennel elkészültek, ráült a griffmadár hátára, és elindultak Felső-India felé.

Útközben végig hol húst, hol vizet kért a madár. Már majdnem felértek Felső-Indiába, amikor elfogyott a hús. A madárnap az utolsó elrugaszkodáshoz erőre volt szüksége, ezért hátrafordult. Hajnal mit tehetett mást, levágott a combjából egy darabot, és azt dobta bele a griffmadár szájába. Mikor felértek, megszólalt a griffmadár:

– Mondd meg nekem, hogy utoljára milyen húst tettél a számba, mert az jobb volt, mint az előző falatok.

– Saját combomból vágtam le egy darabot – felelte Hajnal.

– Hát, ha tudtam volna, hogy ilyen jó édes húsod van, téged ettelek volna meg. De megmentetted a fiaimat, visszaadom a húsod.

Erre kihányta a combdarabot. Hajnal visszaillesztette a helyére, és csodák csodája, az magától odaragadt.

A griff visszaindult Alsó-Indiába. Hajnal pedig ment a király városába. Megtudta, hogy testvérei nemcsak galádul becsapták, de a legkisebb, legszebb királylányt – akit Hajnal megszeretett – kizavarták a palotából, és libákat kellett őriznie. Mondták az emberek, hogy királykisasszonynak mindig könnyes a szeme.

Hajnal ment a király elejibe:

– Megismer-e, felséges királyom? Én vagyok Hajnal. Emlékszik, azt ígértem, hogy megmentem felséged leányait, s ehhez a nagy munkához elhívtam két testvéremet is.

– Emlékszem fiam!

– Én álltam a szavamat. Megmentettem a királylányokat.

– Kedves Hajnal! Este és Éjfél azzal jött meg a lányaimmal, hogy ők szabadították ki a lányokat a sárkányok fogságából. Én meg, ahogy ígértem, nekik adtam feleségül a két nagyobb lányomat, és adtam a fele királyságomat.

– Hát, a harmadik királykisasszony hol van? – kérdezte Hajnal.

Hívatta a legkisebb lányt, aki ahogy meglátta Hajnalt, a nyakába ugrott, megölelte, megcsókolta az apja előtt.

A király csodálkozott, hogy honnan ismerik egymást a fiatalok.

– Miért nem mondtad el atyádnak az igazat? Miért hagytad, hogy libapásztorrá tegyenek testvéreim?

Este és Éjfél megesketett, hogy hallgatni fogok, különben vége az életemnek.

A király rögtön összehívatta az ország vénjeit, bölcseit, hogy ítéletet mondjanak a két rossz testvér felett. A bölcsek tanácsa akasztófára ítélte Estét és Éjfélt, de hajnal azt kérte a királytól, ne akassza fel a testvéreit, csak száműzzék őket az országból.

Ezután lakodalmat csaptak, Hajnal hétszer egymás után esküdött meg a legkisebb királylánnyal, és még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Pályázat a VI. InternetVers Fesztiválon való részvételre költők és zenészek számára

A Hangraforgó internetes Szakmai Fórum, az OMart Kulturális Műhely, valamint a gyomaendrődi KKSZI Katona József Művelődési Központ 2013-ban megrendezik a VI. InternetVers Fesztivált énekelt és megzenésített versek előadói számára.

A pályázat célja: A rendezők szándéka, hogy a fesztivál az Internet adta lehetőségeket felhasználva hirdesse az élő magyar költészetet, közvetlen kapcsolatot teremtsen a költők és a verseiket megzenésítő zenészek között.

A rendezvény egyúttal három nagy magyar költő, Weöres Sándor 100., Határ Győző 99. és Gergely Ágnes 80. születési évfordulójáról emlékezik meg.

A pályázat célcsoportja: Magánszemélyek: költők, dalszövegírók, szólisták és kisegyüttesek.

A pályázat részletei

A fesztivál időpontja: 2013. április 18–19–20.
Helyszín:
Katona József Művelődési Központ,
5500 Gyomaendrőd, Kossuth Lajos u. 9.

A fesztiváltalálkozó jellegű, melynek során költők és versénéklők között személyes, akár alkotói kapcsolat jöhet létre, és szakmai egyeztetésre, véleményezésre, vagy hosszabb távú együttműködésre is sor kerülhet. A fesztiválra nevezési díj nincs.

Várjuk költők, dalszövegírók jelentkezését; küldjenek énekelhető verseket, hogy a fesztivál honlapján közzétett írásaik forrásul szolgáljanak vállalkozó kedvű énekes-hangszeres muzsikusok számára. Várjuk olyan szólisták és kisegyüttesek jelentkezését, akik arra vállalkoznak, hogy a fesztivál honlapján szereplő költők e célra felajánlott verseiből komponált dalaikat a költők és a közönség jelenlétében előadják.

A pályázat benyújtásának határideje:

Költők és dalszövegírók számára:
2013. január 31., csütörtök éjfél
Dalszerzők és előadók számára:
2013. február 28., csütörtök éjfél

További információ: http://www.netversfeszt.hu/

Ingyenes számítógépek, multifunkciós eszközök és tablet PC-k pályázat

A TRD Inno Technológiai Kutató és Fejlesztő Kft. pályázatot hirdet nagy mennyiségű számítógép, multifunkciós eszköz, tablet PC és nyomtató ingyenes kiosztására.

A pályázat részletei

1. A számítógépek használtak, Pentium 4 és Core duo típusúak, különböző teljesítményűek. Teljes konfigurációkban kerülnek kiosztásra (monitor, egér, billentyűzet, kábelek).

2. A multifunkciós eszközök újak, HP típusúak (másoló, szkennelő, nyomtató)

3. A Tablet PC-k újak: Apad 7 tip. Tablet PC, android operációs rendszer, 4GB, 256MB, camera, wifi, 8650 replacement tablet. (Ha a felajánlónál a pályázat lejártáig típuscsere történik, a korszerűbb típus kerül kiosztásra)

Az új számítógépeken a gyártó által telepített Android operációs rendszer fut. A használt gépekre magyar nyelvű operációs rendszert (Ubuntu Linux) és irodai programcsomagot telepítettünk, így azok még hosszú évekig képesek az irodai feladatok tökéletes ellátására, mindamellett alkalmasak Windows operációs rendszerek futtatására. Az új eszközökre 1 év gyártói garancia érvényes. Egy pályázatban minden eszközből maximum 2 db pályázható.

A pályázat célcsoportja

Kik pályázhatnak? Bármely szervezet, cég, alapítvány, intézmény, önkormányzat, egyéni vállalkozó vagy magánember pályázhat, aki támogatja a Morgoncok Alapítványt.

A pályázat benyújtásának határideje
A pályázat postára adási határideje:
2012. december 20.

Érdeklődés a pályázattal kapcsolatban
E-mail: posta@pife.org
Honlap: www.pife.org
Telefon: 20/552-42-60 munkanapon 8-17 h-ig

„Karácsonyi Csillagfény" adománygyűjtés

A Czinka Panna Roma Kulturális Egyesület, Kistérségi Családi Erőforrás Központja adománygyűjtést szervez, hogy a hátrányos helyzetű családok karácsonyát megszépítse, hogy mosolyt csaljon sok szegénységben élő gyermek arcára.

A gyűjtés: 2012. december 7-ig tart.

Elsősorban tartós élelmiszert, tisztálkodási szereket, édességet, játékokat, mesés, illetve verses könyveket /lehet jó állapotú használt/ gyűjtünk a gyerekek számára.

Információ: Kadlerné Szabó Marianna
Kistérségi Családi Erőforrás központ,
9024 Győr Bartók B. u. 8.
Tel.: +36 70 31 82 666
E-mail: marianna.kadler@gmail.com
Kérjük, ha teheti, segítsen!
Legyen mindenki számára ünnep
a Karácsony!

Szervezeti sokszínűség – HBLF Fotó- és videópályázat

A Hungarian Business Leaders Forum (HBLF) HR munkacsoportja a „HBLF a Sokszínűségért" programsorozata keretében kiállítással egybekötött nyílt amatőr fotó- és videópályázatot hirdet.

A pályázat célja

A pályázat témája: a szülőként a munkában helyt álló kollégák, illetve megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának bemutatása.

A pályázat célcsoportja:

Pályamunkát csak gazdasági szervezet munkatársaként lehet beadni.

A pályázat részletei

A pályázat kategóriái:

1. Szülőként a munkában
2. Teljesítmény megváltozott munkaképességgel

Fotópályázat:

Minden kategóriában egy I., egy II., és egy III. díj kerül kiosztásra. Minden pályázó kategóriánként 1 db képet küldhet be, egyazon fotográfia nem szerepelhet több kategóriában.

Video pályázat:

Minden kategóriában egy-egy videó különdíj kerül kiosztásra. Minden pályázó kategóriánként 1 db videót küldhet be. Egy pályázó pályázhat fotóval és videóval is.

A pályaműveket a fotopalyazat@hblf.hu címre lehet küldeni 2013. január 31-ig. A pályázatra 2008. január 1. után készült képek és videók küldhetők be.

Pályázni interneten keresztül lehet.

Amennyiben a videóval pályázók a pályaművet a fájl mérete miatt nem tudják csatolmányként átküldeni, töltsék fel a youtube-ra és a linket küldjék át, vagy DVD-n postázzák az anyagot.

a HBLF iroda címére: 1139 Bp Váci út 99.

Kérjük a **www.hblf.hu** oldalról letölthető adatlapot kitöltve csatolni a pályaművekhez.

Civil Szervezetek Működési Támogatása 2013 – A Nemzeti Együttműködési Alap pályázata

A pályázat célja

A pályázat a civil társadalom erősítését, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítését szolgálja. A pályázat célja a civil szervezetek működéséhez való hozzájárulás.

A pályázat célcsoportja

Az alábbi szervezetek nyújthatják be elektronikus pályázatukat:

- szövetség vagy
- alapítvány, illetve egyesület (ide nem értve a szövetséget)

A támogatható tevékenységek: A projekteket- és szervezeteket megalapozó, kiszolgáló, fejlesztő és adminisztráló, a törvényeknek való megfelelést segítő tevékenységek, valamint a cél szerinti tevékenységek feltételeinek biztosítása.

A jelen pályázat keretében nyújtható támogatás legnagyobb összege 4.000.000,- Ft.

A támogatás legkisebb összege 250.000,- Ft,

Jelen pályázat keretében a saját forrás arányának legkisebb mértéke a támogatási összeg 10 százaléka. A szükséges saját forrás biztosítása történhet természetben – különösen a közérdekű önkéntes munka igazolásával – vagy készpénzben.

A pályázat benyújtásának határideje

2012. december 10, illetve 11. (Kollégiumonként eltérő)

Érdeklődés a pályázattal kapcsolatban

A pályázattal kapcsolatban további információkat a 06-1-795-2921, 06-1-795-2936, 06-1-795-2887 és a 06-1-795-2937 telefonszámokon, a nea@emet.gov.hu e-mail címen, valamint a Civil Információs Centrumoknál kaphatnak.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasókörünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk ***Olvassunk magunkról!*** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

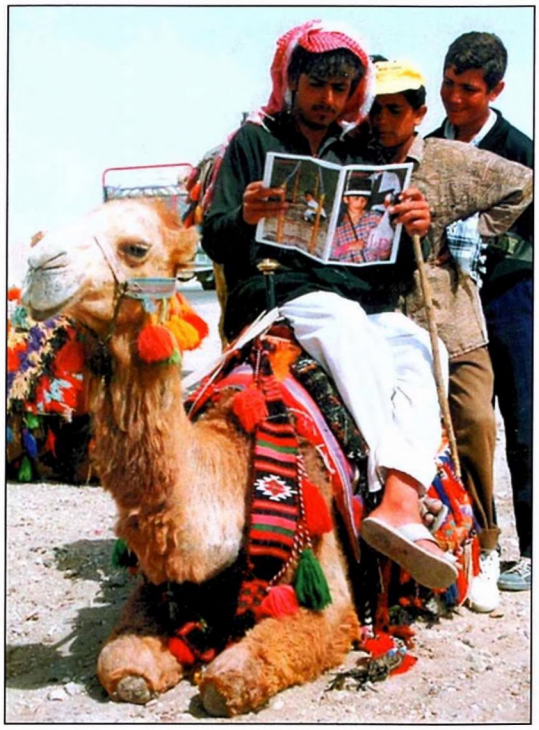

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

. . . . . példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve: . . . . . .

Címe: . . . . . .

. . . . . .

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díjat a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

LD „LUNGO DROM"

5000 Szolnok, Aranka u. 3.
Telefon:
(06) 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

Pest Megye Cigány Kisebbségi Önkormányzata
1052 Budapest, Városház utca 7.
Telefon: 06 (1) 233 6800

Tisztelt Képviselő Úr/Asszony!

A Pest Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat Képviselőtestülete 2012. december 7-én (pénteken) 10.00 órai kezdettel

KÖZMEGHALLGATÁST tart.

Helyszín:
Országos Roma Önkormányzat
1074 Budapest, Dohány utca 76.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Üdvözlettel:

Raffai László
elnök

ROMANTIKA egy búbánatos cigánymese

Fészek Színház

Kisgiza, cigánylány: Kohut Zsanett Tata, az apja: Barabás Tamás
Mamácska, az anyja: Sipos Veronika Gizanyanya, az öreganyja: Andai Kati
Igaz Antal, magyarfiú: Orosz Balázs Igazné, az anyja: Sipos Veronika
Timi, magyarlány: Tyroler Cintia Vargáné, az anyja: Tyroler Cintia
Horváth Mihály Gino: Koncsol Ján Szátyárböske, szomszédasszony: Búdi Annamária
Pista, rendőr: Toldi András Indián: Magyar József Győző atya: Koncsol Ján
Obstersavsky Petra, újságíró: Sipos Veronika Amherkan, az ördög öreganyja: Magyar Ajna
Díszlet/Jelmez: Jendrics Anikó Zene: Koncsol Ján Írta és rendezte: Cziczó Attila

www.cziczo.hu/feszekszinhaz/ facebook.com/feszekszinhaz feszekszinhaz.blog.hu